

AHOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 107 April 1995

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. 070-3258679

J.H. van Gastel penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije te Rijswijk
Tel. 070-3901190

A. den Boogert adj. secr./penn.
C. Oostveen
G.P.A. Schöpping
Mevr. H. Sugito
J. Vrijhof
Mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito
Joh. Sugito
J.F.E. Wallin
J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GISM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Win Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3663918

V.M.T.S.-Fildienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

NIEUWE LEDEN en DONATEURS Wij heten u van harte welkom!

- 7/3 Fam. S. Alderliesten, Delft
- 7/3 Fam. Chr. van Delft, Rotterdam
- 10/3 Gemeente Denekamp (DON)
- 10/3 Gemeente Odoorn (DON)
- 10/3 Gemeente Papendrecht (DON)
- 10/3 Gemeente Groningen (DON)
- 15/3 Reisorg. Dinotours, Den Haag (DON)
- 16/3 Fam. A.C. Molewijk, Wehl
- 16/3 Gemeente Bussum (DON)
- 20/3 Fam. A. in 't Veld, Puttershoek
- 21/3 Mevr. H.F. Bouwer, Almere
- 21/3 Fam. A. Broese, Waalre
- 22/3 Fam. Z. Plas, Rolde
- 24/3 Fam. H. Spaargaren, Waalre
- 25/3 Fam. J. van der Weg, Rotterdam

PRANEDA b.v.

Nijmegen - Nederland

IMPORT - EXPORT

Microweg 11 Tel.: 080-723523
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

ČESKÝ KRUMLOV

Nieuw pension/restaurant in Zuid Bohemen
2/4/6 persoons kamers en appartementen
met logies, ontbijt, douche en WC.
Tweepersoonskamers v.a. f. 50 per dag

Informatie en folder: 055-664 362

Na Praag de mooiste stad met 300 beschermde monumenten.
Mooie omgeving. Goed en nog goedkoop, ook in het
vakantie seizoen.

VAN DE VOORZITTER

Op 13 maart werd in Vlaardingen aan de President van de Tsjechische Republiek Václav Havel de Geuzenpenning uitgereikt. Het was een stijlvolle, feestelijke bijeenkomst, waar ook onze Koningin en Prins Willem Alexander bij aanwezig waren.

Bij die gelegenheid heeft de President een toespraak gehouden, waarvan de vertaling in dit nummer van 'Ahoj' voor onze leden afgedrukt wordt.

Wat mij weer opviel is dat de naam van de President door erg veel Nederlanders onjuist wordt uitgesproken. Ook de Voorzitter van de Stichting Geuzenverzet bezondigde zich daaraan, maar ook onze eigen Minister-President, die de onderscheiding uitreikte sprak voor- en achternaam ongeveer als volgt uit: "Vaklaf Havël". De voorlichters van onze prominenten hebben dus nog wat te doen. Mis-

schien heeft de President op dat moment glimlachend gedacht: "(Já), Vím Kok".

De Jaarvergadering is op het moment dat ik dit schrijf, 27 maart, achter de rug. Het was wederom een geanimeerde vergadering, zo werd mij van verschillende kanten verzekerd. Toch hadden weer zo'n negentig-tal belangstellenden de weg naar Breukelen gevonden. Dat stemt tot tevredenheid.

De vergadering had een vlot verloop. We begonnen op tijd en exact om 13.00 uur was het huishoudelijke deel van de vergadering afgelopen. In die twee-en-een-half uur werd eigenlijk geen wanklank gehoord of het moest zijn dat tweemaal iemand door de gesloten glazen deur van de Tokiozaal binnen wilde komen. Maar ook dat liep betrekkelijk goed af.

Na de lunch, het optreden van het ensemble van Zora Svobodova. Ook toen werden er weinig wanklanken gehoord. Het was een hartelijk weerzien en de liederen lagen na drie jaar nog goed in het gehoor. Om vijf uur waren tenminste nog maar weinig aanwezigen vertrokken.

Het bestuur werd door enkelen bemoedigd in het streven nieuwe plannen te ontwikkelen. Het voorstel de contributie met ingang van 1996 te verhogen vond praktisch geen tegenstand.

Staande de vergadering kregen wij van de Tsjechische Ambassadeur een financiële toezegging; een heel welkom gebaar.

Arie Hooqstad.

~~*~*

VAN HET BESTUUR

Perikelen

Daar het bij het bestuur bekend was dat onze penningmeester zich niet herkiesbaar zou stellen en bovendien de acceptgiro's bijna op waren, moesten er nieuwe acceptgiro's komen. Wij hebben toen gekozen voor de accept in briefformaat. Dat betekende werk- en papierbesparing (geen gescheur meer van strookjes e.d.).

In het verleden verzonden wij 2 accepten; 1 met ingetikt bedrag en 1 blanco voor een vrijwillige bijdrage, plus een brief. Een hele inpakkerij.

Nu dus brief met aangehechte accept.

Maar wat gebeurt er nu: menigeen betaalt te weinig, i.p.v. het gezinsbedrag ad f 35,- het bedrag voor alleenstaanden ad f 25,-. Ook sommige donateurs! In plaats van werkbesparing, extra werk.

De postzegels worden bij de Filatelistenvereniging gekocht met 10% korting omdat het oude maar nog geldige postzegels zijn en daarom bestaat de waarde die geplakt moet worden meestal uit 2 of 3 zegels per brief, want wij zijn zuinig. Maar als je nu extra brieven moet gaan schrijven, helpt die zuinigheid al helemaal niet meer.

Gelukkig heeft het merendeel de accept juist ingevuld en de vereniging groeit, kijkt u maar naar het lijstje op pag.2 en daar zijn we erg blij mee.

Dit wilde ik even kwijt.

Hennie v.d. Burg.

VAN DE REDACTIE

Over de vraag hoe we alles binnen 20 pag. moeten persen maken we ons niet meer zo benauwd want dat lukt al lang niet meer. Meer dan 30 pag. kan niet want dan gaat het nietje er niet meer door. De drukker moet, bij meer dan 20 pag., van 2 stapels rapen en met de hand nieten. Dat kost tijd, dus geld. Maar er is telkenmale belangrijk nieuws te melden en dat willen we u niet onthouden dus doen we ons best om alles wat binnenkomt te plaatsen, soms gaat dat net maar een enkele keer moeten we iets - meestal een lang stuk, zoals het jaarverslag bijv. - laten liggen.

De toespraak van Havel is niet in de Staatscourant verschenen (zoals dat gebruikelijk is) dus neemt deze rede een belangrijke plaats in 'Ahoj' in.

Speciale aandacht verdient ook het 'Evenementen'-nieuws en het gaat erop lijken dat we een vaste correspondent in Slowakije hebben want ook nu heeft Hans de Groot uit Dolný Kubín van zich laten horen.

De lijst met adverteerders wordt steeds langer en we proberen het hen naar hun zin te maken want ook u kunt profijt hebben van hetgeen er aangeboden wordt, bovendien komt er vanwege de advertenties een stukje kosten terug.

Menig clubblad mocht willen zo veel kopij te krijgen als wij voor 'Ahoj' en daarom klagen we ook niet maar moeten weleens zuchten....

H.G.B.

GEUZENPENNING 1995 voor VÁCLAV HAVEL

De Stichting Geuzenverzet 1940-1945, die op grond van oorlogservaringen streeft naar het in stand houden en bevorderen van de democratie en het vergroten van de waakzaamheid tegen alle vormen van dictatuur, discriminatie en racisme, heeft de Geuzenpenning 1995 toegekend aan Václav Havel op grond van zijn geweldloze strijd voor de rechten van de mens en zijn verzet-met-de-pen tegen een onvrij systeem, wat tot terugkeer van de democratie in Tsjechoslowakije leidde.

Eerder werd de Geuzenpenning onder meer uitgereikt aan de Duitse Bondsprezident Von Weizsäcker, Mr Max van der Stoep, Amnesty International en Artsen zonder Grenzen.

De Stichting Geuzenverzet 1940-1945 is voortgekomen uit één van de eerste Nederlandse verzetsgroepen, De Geuzen, opgericht door Bernard IJzerdraat in 1940. Nog in datzelfde jaar werd de groep opgerold en werden veel leden gearresteerd. Op 13 maart 1941 werden vijftien ter dood veroordeelde Geuzen samen met drie Februari-stakers op de Waalsdorpervlakte in Den Haag doodgeschoten. Samen zijn zij de achttien doden die in het Lied der Achttien Dooden van Jan Campert onsterfelijk zijn gemaakt. Van drie jeugdige Geuzen werd de doodstraf wegens minderjarigheid omgezet in levenslang.

In aanwezigheid van onder meer de Koningin, de Prins van Oranje, de Minister-President, Geuzenpenningdrager Mr M. van der Stoep, de ambassadeurs van de Tsjechische Republiek en van de Slowaakse Republiek, vertegenwoordigers uit kringen van het voormalig verzet, een groot aantal Tsjechen en Slowaken van de generaties van 1948 en 1968 in Nederland en ook een vertegenwoordiging van de VNTS vond op 13 maart 1995 de uitreiking van de Geuzenpenning plaats in de Grote Kerk te Vlaardingen, nadat eerst een her-

denking werd gehouden bij het Geuzengraf en kransen werden gelegd bij het Geuzenmonument.

Na zijn welkomstwoord ging Geuzenverzetvoorzitter S. Minco, één van de drie overlevende terdoodveroordeelden, in op de redenen waarom Havel de onderscheiding verdiende. Zowel Havel's inzet voor Charta '77 en VONS, het Comité voor Onterecht Vervolgden, alsmede zijn rol bij de Fluwelen Revolutie werden belicht.

Nadat minister-president Kok de Geuzenpenning aan president Havel had uitgereikt zei de heer Kok dat het vijftig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog noodzakelijk blijft onrecht te bestrijden en zich in te zetten voor een menselijke wereld. De toekenning van de Geuzenpenning in dit herdenkingsjaar aan Havel was volgens Kok dan ook meer dan symbolisch omdat Havel's leven immers steeds in het teken van dit ideaal stond. President Havel zei in zijn dankwoord - elders in deze 'Ahoj' volledig afgedrukt - dat de zin van het verzet niet alleen in de concrete resultaten was gelegen, maar vooral in het feit dat het de toorts van het goede door de donkere nacht bleef dragen, zodat degenen die nog de dageraad zouden beleven een houvast konden vinden.

De plechtige bijeenkomst werd omlijst door onder meer het Vlaardingse koor Orpheus dat van Bedřich Smetana 'Slavnostní sbor' en de 'Achtteen Dooden' van Campert ten gehore bracht. Voorts werden gedichten van Ed Leeflang en Bob van Dijk voorgedragen.

De verzen 1 en 4 van de drieënveertigste psalm, vierenvijftig jaar eerder gezongen door de ter dood veroordeelde Geuzen op weg naar de executieplaats, werden in de oude berijming gezamenlijk gezongen.

Na afloop van de bijeenkomst in de Grote Kerk besloten de President en de Koningin de plechtigheden met een kranslegging bij het Geuzenmonument.

Tijdens een persconferentie na afloop van de uitreiking bracht Havel zijn waardering voor deze onderscheiding nogmaals tot uiting door er op te wijzen dat deze afkomstig is uit kringen van echte verzetslieden. Zijn agenda laat hem inmiddels niet meer toe elk eerbewijs in ontvangst te nemen. Hij waarschuwde tegen de onverschilligheid van democraten die niet altijd oog hebben voor de excessen waartoe nationalisme en collectivisme kunnen leiden.

Havel heeft tijdens zijn korte bezoek aan Nederland nog de gelegenheid te baat genomen om bij de ministers Kok en Van Mierlo aandacht te vragen voor de Tsjechische wens de terugkeer naar Europa spoedig te kunnen voltooien.

Bert Marcus

Toespraak van Václav Havel, President der Tsjechische republiek ter gelegenheid van de ontvangst van de Geuzen-erepenning.

Grote Kerk te Vlaardingen, Nederland, 13 maart 1995

Majesteit, Koninklijke Hoogheid, Excellentie, waarde gasten,

mijn hele leven lang heb ik onmetelijk degenen gewaardeerd, die gedurende de Tweede Wereldoorlog in staat waren als leden van verzetsbeweging tegen de nazi-overmacht in te gaan, en altijd vroeg ik mezelf af of ik - in dezelfde situatie geplaatst als zij - de kracht zou vinden om hetzelfde te doen als zij: om dagelijks mijn leven te riskeren voor de waarden waarin ik geloof. Verzetsstrijders waren dus voor mij altijd de hoogste en mij voortdurend verontrustende maatstaf van morele kracht, moed en trouw van de mens jegens zichzelf. Het is dus wellicht onnodig om nog er bijzonder de nadruk op te leggen, hoe zeer ik het eerbewijs op prijs stel dat ik vandaag ontvang.

Deze penning herinnert me immers aan Geuzen, de eerste groep van dappere Nederlanders, die tegen het kwaad in verzet kwamen en van wie zo velen deze daad met hun leven betaalden. De Geuzen - evenals andere Nederlandse verzetsstrijders, de verzetsstrijders in mijn land en in alle

andere landen die door de nazi's bezet waren, alsook de Duitse verzetsstrijders - waren niet slechts toevallige slachtoffers van willekeur, maar mensen die zeer goed wisten wat ze riskeerden en toch trokken zij wel ten strijde omdat zij onwankelbaar overtuigd waren dat zij het kwaad het hoofd moesten bieden vanaf het eerste ogenblik, zonder rekening te houden met de grootte van kans op een onmiddellijk succes van de eigen strijd. Om tot een filosofische overtuiging te komen dat weerstand tegen het kwaad altijd zinvol is, dat verlangt van de mens niet veel. Deze overtuiging echter met zijn eigen leven te bewijzen en zelfs niet in het aangezicht van het ermee verbonden gevaar te wijken dat is beslist niet gemakkelijk en daarom is in de regel slechts een minderheid in staat om deze weg te volgen.

De zin van het verzet zie ik dus niet alleen in de concrete resultaten, waarmee dit verzet de verderfelijke handelingen van de nazi's verijdelde, maar vooral daarin, dat het opnieuw en opnieuw de maatstaven hernieuwde, aan de waarden voor welke het onder alle omstandigheden zinvol is te vechten herinnerde, de continuïteit van waardering voor deze waarden in stand hield, en de toorts van het goed door de donkere nacht dragen bleef, zodat degenen die nog de dageraad zouden beleven een houvast konden vinden, waarop zij de grondslag zouden leggen voor een hernieuwing van de vrije verhoudingen. De verzetsstrijders waren dus vooral lichtdragers en grondleggers van een betere toekomst. Voor mij persoonlijk is hun werk en de langdurige zin ervan een bewijs, dat de wortels van een vrije, democratische en rechtvaardige maatschappij diep in de morele sfeer stammen en dat zonder de morele verankering een zodanige maatschappij eigenlijk in feite niet eens denkbaar is. Ik zou zelfs nog verder gaan en zeggen dat als iemand bereid is zijn leven in te zetten in een strijd waarvan hij van tevoren absoluut niet weet hoe deze af zal lopen, zijn leven dus in te zetten niet terwille van zichzelf, maar voor een onzekere doch mogelijke baat voor degenen die na hem zouden komen, zijn leven dus in te zetten voor de mensen en de menselijke waarden als zodanig, dan berust zijn besluit niet op de moraal in de zin als louter fatsoenlijkheid, maar op de moraal als een metafysisch fenomeen.

Het verzet tegen het nazisme heeft voor mij echter nog een verdere dimensie. Het zou niet mogelijk zijn geweest zonder de solidaire gemeenschap van degenen die eraan deel hebben genomen en die menigmaal in staat waren hun leven in te zetten of op te offeren opdat hun maat niet verraden werd, door hun stilzwijgen tijdens de gruwelijke verhoren hun strijdgenoten te redden, veelzijdig en riskant elkander te helpen. Het ging hier dus om een werkelijk authentieke menselijke gemeenschap, gegroeid uit de individuele morele wil van vrije individu's en gebaseerd op de beste eigenschappen van de mens. De mens is een maatschappelijk wezen, hij kan zich echter op verschillende manieren verenigen. De waardevolste kwaliteit van menselijke gemeenschap is die, welke op het fundament van de vrije beslissing van ieder lid berust om bepaalde universele menselijke waarden door te zetten, verder op de overeenstemming van de leden betreffende het feit dat zij deze waarden gezamenlijk aanvaarden en bereid zijn voor deze waarden niet alleen existentieel te waarborgen, maar voor zijn waarborg ook wederzijds borg te staan.

Op de achtergrond van deze houding staat de openheid jegens de anderen, de naastenliefde, de wederzijdse eerbied en vertrouwen, solidariteit. Een solidariteit van vrije menselijke wezens.

Het nazisme groeide ideologisch op uit een bepaald type gemeenschappelijkheid. Het was echter een gemeenschap van zogenaamde stamgenoten, d.w.z. mensen, die bereid waren hun eigen individuele verantwoordelijkheid op te geven ten bate van het collectivistisch idee der eenheid van bloed en die zich lieten bedwelmen door fanatieke leiders, die hun hypnotiserend het ontlaarde idee opdrongen, dat de collectieve verantwoordelijkheid voor de bloei van hun eigen stam en een expansie van zijn staat iedere schending van het elementaire zedelijkheidsgevoel van het individu rechtvaardigt. Mensen die zwak zijn, niet in zichzelf geloven of aan zichzelf twifelen en die dus in zekere zin een collectieve zelfbevestiging nodig hebben, mensen die liever in de anonimiteit van de menigte zich oplossen, waarvoor haar leider denkt, liever dan dat zij de last van hun eigen verantwoorde beslissen zouden moeten dragen, mensen die liever de identiteit der meute accepteren dan moeizaam hun individuele identiteit zoeken, scheppen en

verdedigen - dat waren degenen die het verschijnen van het nazisme in Europa mogelijk maakten. Gelijksortige wortels had overigens ook het communistische collectivisme. Allebei eindigden wetmatig in totalitaire systemen alle elementaire beginselen van menselijkheid met voeten tredend.

Het kan dus gezegd worden, dat de confrontatie van het verzet met het nazisme een confrontatie was van de authentieke menselijke gemeenschap met een gemeenschap die verdorven, gedegenereerd, vals was, een confrontatie dus van een solidariteit van mondige en verantwoordelijke morele wezens met een in zekere zin gruwelijke samenzwering van mensen die hun individualiteit opgaven en hun verantwoordelijkheid inruilden tegen gehoorzaamheid aan een fanatieke führer, die bij hen vooral daarop appelleerde, waarover zij zelf niet hadden beslist, dat is te zeggen over hun nationale burgerschap.

Binnen korte tijd zullen we het vijftigste jaar sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog herdenken. Ongetwijfeld zal dit een gelegenheid bieden om alle aspecten ervan telkens weer door te nemen en te bedenken en na te gaan, welke boodschap het ons nu - na vijftig jaar - brengt.

Ik geloof dat de overwinning op het nazisme onder andere - althans voor het westelijk deel van Europa - een overwinning betekende van de eerbied voor het unieke menselijke wezen, voor zijn individuele vrijheden en rechten, alsook voor zijn individuele verantwoordelijkheid en de daarop gebaseerde overwinning van de idee der authentieke gemeenschap op de vernietigende verschrikking van een ander type gemeenschap, namelijk de collectivistische gemeenschap van onvrije individuen die afstand deden van hun individuele verantwoordelijkheid. Bovendien herinneren we aan de vijftigste herdenking van deze overwinning in de tijd dat ook het communistische collectivisme zijn lugubere rol uitgespeeld heeft.

Dat wat de verzetsstrijders, inclusief de Geuzen, belichaamden, heeft dus overwonnen en werd het uitgangspunt voor opbouw van een democratisch Europa en van zijn vereniging op burgerlijke grondslag. De waarden waarvoor verzetsstrijders het leven lieten, vormden - ook dankzij hun offer - de grondstenen van de nieuwe Europese verhoudingen en de nieuwe Europese instituties. Bijzonder belangrijk is daarbij dat ook het huidige democratische Duitsland als belangrijke partner en medeschepper van de Europese eenheid op deze waarden gebaseerd is.

Als vijftig jaar geleden de geallieerden zegevierden over Duitsland, dan kan men nu stellen dat ook Duitsland over Duitsland gezegevierd heeft. Met name het democratische en liberale over het nationalistische en communistische Duitsland.

Wij betreden het tijdperk waarin wij allen gezamenlijk de hand aan het werk moeten leggen voor de vorming van een democratisch Europa. Een tijdperk waarin wij - als staten - niet meer verdeeld zijn in toenmalige overwinnaars en toenmalige verslagenen, maar waarin wij allen dezelfde gemeenschappelijke weg voor ons hebben liggen. En als die iets in de weg staat, dan zijn dat slechts twee gevaarlijke verschijnselen: het eerste is de nieuw herlevende activiteit van diegenen die onder de nieuwe verhoudingen opnieuw het vaandel van het nationale collectivisme zouden willen heffen en zo opnieuw in willen gaan tegen de stroom van de geschiedenis en tegen de belangen van het unieke menselijke wezen; het tweede is de zwakte en onverschilligheid van democraten die weigeren tijdig en nadrukkelijk het hoofd te bieden aan het nieuwe nationalisme of de voortekens ervan, zoals de verwardheid van de democratische gemeenschap met betrekking tot het gebeuren in het vroegere Joegoslavië daarvan het duidelijkst getuigt.

Ik geloof dat het zal gelukken ook deze obstakels geleidelijk uit de weg te ruimen. Ik vertrouw erop dat zedelijke kracht, solidariteit, diepe verantwoordelijkheid voor het lot van de menselijke gemeenschap en het vermogen om van meet af aan het hoofd te bieden aan het kwaad, en dat in naam van de grondwaarden van menselijkheid die allen, die tijdens de oorlog in verschillende Europese landen deelnamen aan het verzet, bewezen hebben, zal kunnen dienen als een inspirerend voorbeeld en bron van kracht.

Ik dank u voor de Geuzenpenning en ook voor de aandacht waarmee u naar mij geluisterd hebt.

EVENEMENTEN

Muzikale avond: COMPONISTEN UIT THERESIENSTADT

In de maand mei wordt aan de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog in Europa op verschillende wijzen aandacht geschonken. Zo wordt in Amsterdam en in een aantal andere plaatsen in Nederland de opera 'Der Kaiser von Atlantis' van de Tsjechische componist Viktor Ullmann (1898-1944) opgevoerd. Deze opera heeft Ullmann tijdens zijn verblijf in het 'modelconcentratiekamp' Terezín, in Nederland meer bekend onder de naam Theresienstadt, gecomponeerd. In Theresienstadt zaten met name veel Joodse kunstenaars, waaronder musici en componisten van naam, gevangen. De nazi's zagen hierin een goede propagandamogelijkheid door hen een kans te geven hun vak uit te oefenen. Zodoende werd hier tal van concerten en uitvoeringen georganiseerd door de gevangenen, die deze kans aangrepen om hun gevoel van eigenwaarde en hoop op de toekomst niet geheel te verliezen. Leden van het Rode Kruis mochten deze voorstellingen soms bijwonen en lieten zich een rad voor ogen draaien, want deportatie naar Auschwitz bleef de meeste gevangenen niet bespaard.

De afdeling Den Haag organiseert in dit kader op woensdag 10 mei a.s. in samenwerking met de Tsjechische Ambassade een muzikale avond die in het teken zal staan van de componisten uit Theresienstadt.

Het muzikale gedeelte van de avond zal verzorgd worden door Hans Wallin en Jacques de Coo van het Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek. Voorts wordt medewerking verleend door Alie Boiten, lid van onze vereniging en door leden van het Janáček Genootschap.

Het programma bestaat uit informatie, muziekfragmenten, liederen en instrumentale composities.

Bezoekers worden verwelkomd met koffie. In de pauze worden verfrissingen aangeboden en bestaat er gelegenheid (muzikale) ervaringen uit te wisselen.

De afdeling Den Haag hoopt dat veel VNTS-leden uit de regio Den Haag en ver daarbuiten de muzikale avond zullen bijwonen.

Programma: COMPONISTEN UIT THERESIENSTADT
Datum: woensdag 10 mei 1995
Plaats: Residentie Tsjechische Republiek
Burgemeester Van Karnebeeklaan 1 (tegenover het Vredespaleis)
Den Haag
Aanvang: 20.00 uur; einde circa 22.00 uur
Residentie geopend vanaf 19.30 uur
Toegang: Op vertoon van VNTS-lidmaatschapskaart: f 10,-
Niet-leden VNTS: f 12,50
(Inclusief koffie voor de aanvang van de avond en een consumptie tijdens de pauze)
Toegangskaarten - zolang de voorraad strekt - te reserveren via het secretariaat, (zie pag. 2) schriftelijk, via tel. of FAX: 070-3258679 of telefonisch na 19.00 uur: 015-623107.
De gereserveerde toegangskaarten liggen op de avond van 10 mei in de Residentie gereed.

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

Donderdag 4 mei 1995 zal in de Amsterdamse Stadsschouwburg de opera
DER KAISER VON ATLANTIS ODER DER TOD DANKT AB

van de joodse componist **Viktor Ullmann** in première gaan. De regie is in handen van **Lodewijk de Boer** en het **Nieuw Ensemble** staat onder leiding van **Ed Spanjaard**. **Piet van Sieghem** is Der Tod en **Momain Bischoff** vertolkt de rol van Der Kaiser. Overige solisten zijn onder andere **Boguslaw Fiksinski** en **Francisca Dukel**.

Der Kaiser von Atlantis oder der Tod dankt ab werd in 1944 geschreven in het ghetto Theresienstadt. De toenmalige medewerkers hebben de première nooit mogen beleven. De SS viel binnen tijdens de generale repetitie en vanwege het anti-Hitleriaanse thema van de opera en de impliciete verwijzing van de componist naar het naderende einde van het Derde Rijk, werden alle inwoners van Theresienstadt enkele dagen later afgevoerd naar Auschwitz. Slechts enkelen hebben het overleefd.

De nazi's gebruikten Theresienstadt als modelkamp om de wereld te overtuigen van hun 'goede bedoelingen'. Tijdens een inspectie van het Internationale Rode Kruis werd de kinderopera **BRUNDIBAR** van **Hans Krasa** opgevoerd. Deze opera, door en voor kinderen, was een enorm succes in het kamp en is in de periode '41-'44 meer dan vijftig keer daar uitgevoerd. **Brundibar** wordt momenteel ingestudeerd door vijftig kinderen van het kinderkoor 'De Kickers' van muziekschool Waterland en zal tevens een onderdeel uitmaken van het project 4 mei 1995. De kinderopera wordt voorafgaand aan **Der Kaiser von Atlantis** ten gehore gebracht (onder voorbehoud).

Speciaal voor dit project wordt in samenwerking met de afdeling Buitenland van de Anne Frank Stichting de tentoonstelling "Children caught in War" opgezet. Deze tentoonstelling, bestaande uit kindertekeningen uit Theresienstadt en het voormalig Joegoslavië, zal de gehele maand april te bezichtigen zijn in de Amsterdamse Stadsschouwburg en zal vervolgens meereizen met de beide opera's.

Première:

donderdag 4 mei 1995: Stadsschouwburg Amsterdam.

Overige voorstellingen:

5 mei (Amsterdam), 6 mei (Purmerend, alleen **Brundibar**), 9 mei (Amersfoort), 13 mei (Eindhoven), 14 mei (Rotterdam), 17 mei (Groningen), 18 mei (Leiden).

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met **Annemarie Reitsma** (Michiel van Westering Producties), telefoon 02520-23365.

Tijdens de muziekavond voor de afdeling Den Haag op 10 mei in de Residentie zal aan de betreffende componisten en hun werk aandacht worden besteed.

Hans Wallin.

Hans Krasa. Tekening van Otto Ungar.

REISINFORMATIE

Beide reisinformatiedagen, Barendrecht en Harderwijk, zijn een succes geweest. De schattingen over het aantal bezoekers lopen uiteen, maar toch hebben beide dagen zo'n 750 mensen de moeite genomen om te komen. Dus in totaal 1500 belangstellenden. Ik hoop dat niemand teleurgesteld naar huis is gegaan.

Het blijkt dus dat de nieuwe formule werkt. Hiermee bedoel ik de samenwerking met een stedenband. Zowel in Barendrecht als in Harderwijk is de medewerking uitstekend geweest. Iedereen heeft met enthousiasme en grote inzet aan het succes bijgedragen.

Drukke in Barendrecht

Uiteraard zijn er ook minpunten. Maar dat ligt gelukkig niet aan de organisatie. De zogenaamde folderrapers slaan elke keer toe. Ook al staat er duidelijk dat alles "TER INZAGE" ligt, toch verdwijnt er materiaal. Helaas. Misschien is het beter om alleen fotoboeken neer te leggen en minder losse foldertjes. Dat zullen we moeten evalueren.

Wat ook duidelijk is geworden is dat er zeer grote vraag is naar informatie over campings. Nu heb ik wel het een en ander, inclusief het overzicht van Tsjechische en Slowaakse campings, maar hoe meer hoe beter. Wie deze zomer richting onze vriendschapslanden gaat moet maar op zoek naar **folders over campings**, liefst in meervoud want voor campings heb ik nu twee inkijsmappen. Maar ook algemene folders of eventueel fotoboeken zijn en blijven welkom.

Verder heb ik de indruk dat leden/adverteerders die iets op reisgebied hebben aan te bieden en die aanwezig zijn geweest, deze informatiedagen als zeer positief hebben ervaren. De VNTS is blij met hun medewerking. Zij hebben deskundigheid in huis met betrekking tot reizen. De grote afwezige was eigenlijk het Tsjechisch Verkeersburo, ondergebracht bij Tailormade Travel. Als adverteerder zijn zij wel uitgenodigd.

Beide ambassades hebben ook belangstelling getoond. In Barendrecht is zelfs de ambassadeur van Slowakije op bezoek geweest. Toch een taken dat onze promotionele activiteiten gewaardeerd worden. We zullen er mee doorgaan. En dat kan ook. Diverse andere stedenbanden waren aanwezig en hebben reeds belangstelling getoond. Onder andere Hoogetveen en Ede. Ik ben vooral blij met Hoogetveen. Want we hebben dit keer Bohemen en Moravië gehad en dus is Slowakije aan de beurt. Zij hebben een stedenband met het Slowaakse Martin.

De globale planning is om in het najaar een reisinformatiedag te organiseren over wintersport. Daarvoor is nodig een stedenband met een plaats in de Krkonoše, de Šumava, de Tatra, enz. In het voorjaar weer twee lokaties die niet te dicht bij elkaar liggen en ook niet te dicht bij Barendrecht of Harderwijk.

**Stedenband die geïnteresseerd zijn moeten contact met mij opnemen,
tel. 020-6628546**

Cok Oostveen.

NIUWS VAN DE STEDENBANDEN

Het is weer de tijd van de jaarverslagen. In de afgelopen maand zijn er vier binnengekomen en die hebben betrekking op de contacten tussen Epe en Rajec, Harderwijk en Znojmo, Voorburg en Hranice en Haarlem en Světlá nad Sázavou. De zenders hartelijk dank. 'Ahoj' heeft helaas (te) weinig gelegenheid het nieuws in het land te gaan opsporen en is dus voor een belangrijk deel aangewezen op wat vanuit gemeenten, stichtingen, werkgroepen e.d. aan de redactie wordt gemeld.

Epe-Rajec

Beginnen we met de betrekkingen die tussen het Veluwe Epe en het Slowaakse stadje Rajec bestaan. Mogen best op de eerste plaats, want zo dik gezaaid zijn de contacten met een plaats in Slowakije niet.

In Epe is hiervoor sinds een aantal jaren de Werkgroep Oost-Europa Contacten in de weer. Het jaarverslag beslaat eigenlijk de jaren 1993 en 1994 en is een uitgave van genoemde werkgroep. In het voorwoord staat onder meer: "Ondanks uitbreiding van de contacten en betrokkenheid van ambtenaren bij de uitwisselingen is de wens om officiële erkenning van een partnergemeente nog niet gehonoreerd. Het blijft vooralsnog een particulier streven vanuit een werkgroep. We blijven echter onvermoeibaar streven naar een officieel partnerschap, waar burgers en overheid zich gezamenlijk voor in willen spannen".

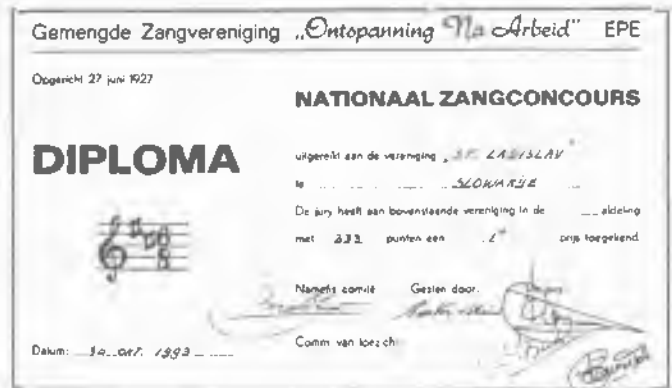
De presentaties van Rajec in Epe waren vooral in 1993, zo lees ik in het activiteitenoverzicht. Er was een succesvolle tentoonstelling van de kunstenaar LACO PRITEL en het koor ST. LADISLAV nam deel aan een door het Epese koor ONA georganiseerd zangconcours. De Slowaakse gasten behaalden een eerste prijs en nodigden ONA uit voor een tegenbezoek.

Ook vanuit Epe ging men naar Rajec. In 1993 eerst voor de opening van het verzorgingshuis DOMOV DVAKY, bij de totstandkoming van welk tehuis Epe een belangrijke rol had gespeeld. Later in dat jaar vierde Rajec het 800-jarig bestaan. Een aantal Epenaren, vooral uit de werkgroep en uit het Kollektief Eper Kunstenaars (KEK) namen aan de festiviteiten deel en brachten als cadeau 800 tulpebollen mee, die het voorjaar daarna ook keurig in bloei stonden.

Ook een greep uit de bezoeken aan Rajec in 1994. Van 10-15 mei werd daar een "Hollandse week" gehouden. In totaal 35 Epenaren gingen als vertegenwoordigers van een aantal organisaties naar het stadje in de MALA FATRA. Er waren allerlei activiteiten, maar het zwaartepunt lag toch wel in het muzikale vlak. In het verslag staat dat "het hele gezelschap regelmatig in totaal gezang uitbarstte!" In een in het verslag geciteerd bericht uit het Gelders Dagblad staat te lezen dat ook de politiek niet geschuwd werd. Er was contact met een vooraanstaand Slowaaks politicus.

De delegatie uit Epe viel het op dat men in Rajec erg enthousiast is over contacten met en vergroting van de kennis over "het westen". Veel Rajecnaren staken hun bezorgdheid over mogelijke toekomstige problemen, zoals werkloosheid, bij het omvormen van de economie op vrijere leest, niet onder stoelen en banken.

Tenslotte was in juni 1994 het bezoek van zes KEK-leden aan Rajec en collega LACO PRITEL nog een belangrijke gebeurtenis. Ria Pastoor schrijft de indrukken van dat bezoek in het verslag op als: Gastvrijheid, warmte, verbroedering, kracht, hoop, vrouwen, handen en voeten, partijen, zingen, drank..... te veel! Verder is het haar opgevallen dat Rajec in anderhalf jaar zoveel mooier en verzorgder is geworden. Veel indruk maakte een bezoek aan de school voor gehandicapte kinderen, vooral uit arme, soms a-sociale

milieus. Deels zwak begaafd en met een enorme achterstand. Zes onderwijzeressen proberen met veel inzet hen een leefbaarder leven te leren leven. Veel tekenen en schilderen behoort tot het onderwijspakket en de Epenaren hebben samen met de kinderen dus een schilderuurkje gehouden. En zo waren er nog veel meer activiteiten.

Voor de toekomst zijn er allerlei plannen, zowel in Epe als in Rajec, variërend van het organiseren van meerdaagse wandelevenementen in de Malá Fatra tot actieve "doe"weken voor een of ander milieuproject.

Haarlem - Světlá nad Sázavou

Ook het jaarverslag 1994 over de betrekkingen van bovengenoemde gemeenten is een produktie van de stichting die veel van de activiteiten verzorgt, de Stichting Světlá. Dat wil niet zeggen dat de gemeente Haarlem zelf zich afzijdig houdt. Stichting en gemeente werken waar nodig samen, maar voor een deel bestaat ook, zo zegt het verslag, een duidelijke gebiedsafbakening, wat de onderlinge relaties zeer ten goede komt. De gemeente werkt aan de ontwikkeling van Světlá en de stichting vindt haar werkterrein op het gebied van sociale hulp, ouderenbeleid, ondersteuning van scholen enz. Overlappingsen kunnen zo voorkomen worden.

Geconstateerd wordt dat in 1994 een aantal projecten werd afgerond, zoals een actie om kleuterscholen van inventarisgoederen en speelmateriaal te voorzien en een deelfinanciering van de reparaties aan een kerk en enkele kappen in Světlá en omgeving. Mede in verband hiermee gingen in 1994 drie transporten met hulpgoederen naar Světlá. In overleg is besloten het sturen van hulpgoederen te gaan afbouwen tot één transport per jaar, tenzij vanuit Světlá te kennen wordt gegeven dat er méér of bijzondere behoeften ontstaan zijn.

Een speciale actie werd nog gevoerd om 80 behoeftige inwoners van Světlá een kerstpakket te bezorgen.

Atelier Ó dat staat zÓ

Jong, energiek architectenburo maakt uw bouwwerk op maat met de smaak van Tsjechië en Nederland

Ing. Arch. J. Urbanová Ing. F. Veerman

Atelier Ó Tel : 020 - 6266048
Bloemgracht 166-2 1015 TT Amsterdam

Een gesprek met uw Tsjechische vrienden of zakenrelaties voeren?
Bloemenexport naar Tsjechië?

Leer dan Tsjechisch !

Ervaren leraar met zeer uitgebreid eigen Nederlands lesmateriaal.

Privélessen in Purmerend.

Doeltreffende schriftelijke lessen met individuele begeleiding.

Tel. 02990-38238.

Een nieuw project is hulp bij de oprichting van een sociaal-centrum met als doel de zorg voor jeugdigen, sociaal zwakken, gehandicapten en langdurig zieken binnen één organisatie te brengen. Voor de realisatie van een en ander werd in Světlá een werkgroep opgericht, die van de Stichting Světlá en Stichting het Ziekenapostolaat samen een startkapitaal van 75.000 kronen kreeg.

Tenslotte bespreekt het jaarverslag nog de ontwikkeling van de ouderenzorg. Vernomen werd dat het bejaardenhuis Smrčna teruggegeven zal moeten worden aan de vroegere eigenaars, dit in het kader van de privatisering van genaaste eigendommen en op

basis van een in hoger beroep gedane rechterlijke uitspraak. Er zal nu nieuwbouw moeten plaatsvinden, zo heeft de gemeente Světlá in overleg met de hogere overheden besloten. Men wil komen tot een verzorgingscentrum naar West-Europees model, met behoud van eigen identiteit en cultuur. Kosten 40 miljoen Tsjechische kronen. Daarnaast bestaat de wens een opleiding voor bejaardenverzorging te starten en het bestaande personeel bij te scholen. De Stichting Světlá beziet of er ook vanuit Nederland (financieel) geholpen kan worden, mogelijk via het MATRA-programma en het Programma voor Economische Samenwerking.

Voorburg - Hranice

Het jaarverslag 1994 over de stedenband Voorburg-Hranice, een uitgave van de gelijknamige werkgroep, geeft een gedegen opsomming van de vele activiteiten die het afgelopen jaar heeft opgeleverd. Het is alweer het vierde jaarverslag op rij en het getuigt als steeds van bloeiende contacten. Met gepaste trots maken de samenstellers er gewag van dat "de stedenband in korte tijd is uitgegroeid tot een gemeenschappelijke band waaronder vele en verschillende

activiteiten plaatsvonden" en "dat de invulling van deze stedenband ook landelijk belangstelling heeft genoten en als voorbeeld heeft mogen dienen bij andere gemeenten, die een stedenband wilden aangaan".

Het verslag maakt melding van twee grote Tsjechische activiteiten in Voorburg, die wel niet direct met Hranice te maken hadden, maar wel een beeld gaven van resp. kunst en geschiedenis van Tsjechië. In de tuin van het kasteeltje Hofwijck werd een beeldtentoonstelling gehouden van een vijftal internationaal bekende kunstenaars, dit met financiële steun van o.a. de regering van de Tsjechische Republiek. Later was er in de Voorburgse bibliotheek een tentoonstelling over de geschiedenis van Tsjechië. Deze tentoonstelling onder de titel "Bedeutende Momente in der Geschichte des Tchechische Staates" kwam tot stand met hulp van de Tsjechische Ambassade en het Tsjechisch Cultureel Centrum in Nederland; (deze laatste expositie - die ook te zien was op de laatste jaarvergadering van de V.N.T.S. - blijft nog enige tijd in Nederland en is beschikbaar als nevententoonstelling bij de fototentoonstelling "Havel als dissident en als president", die binnenkort een toernee gaat maken langs een aantal jumelage-gemeenten), (red.)

Het is niet mogelijk alle in het jaarverslag genoemde activiteiten hier te noemen. Het zijn er een heleboel, zoals een tentoonstelling van werk van Radek Langer, gymnasiumdirecteur, kunstenaar en grote stimulator en organisator achter de stedenband vanuit Hranice, het (eindelijk gelukte) transport van een grote partij medische goederen naar het ziekenhuis van Hranice, aanschaf van therapeutisch speelgoed voor tehuisen voor gehandicapte kinderen in de Tsjechische partner-gemeente en vervoer naar de plaatsen van bestemming, uitwisseling tussen scholen, briefwisseling tussen Esperantisten uit de beide steden en advisering over de herinrichting van de oude stad van Hranice, wat tot heel mooie resultaten heeft geleid.

Minder succesvol was een poging ook een ondersteunende rol te spelen bij de restauratie van de synagoge en het gemeentehuis en ook lukte het niet voor deze projecten subsidie te krijgen van Nederlandse of Europese instanties.

Verder maakt het jaarverslag nog melding van het verschijnen van een studie over het culturele leven in Hranice voor en na de fluwelen revolutie. Deze studie onder de titel "Hranice, het Tsjechische stadje waar het culturele leven niet stil bleef staan" werd gemaakt door werkgroeplid mevrouw M.van den Wijngaard op basis van veel interviews in Hranice en Praag (de schrijfster is dezelfde als het VNTS-bestuurslid en 'Ahoj'-medewerkster Marijke van den Wijngaard).

Tenslotte wordt er in het verslag nog op gewezen dat bij een stedenband het nieuwe er na enige tijd af is en het moeilijker kan worden het niveau te handhaven, zodat het voor de gemeente/werkgroep een uitdaging is om toch

steeds weer nieuwe dingen van de grond te krijgen en de stedenband met de hulp van vele inwoners vitaal te houden. Een conclusie die in het vorige jaarverslag al te lezen was en die nu weer aangehaald wordt. De werkgroep meent die uitdaging niet geheel waar gemaakt te hebben in 1994, maar heeft toch voldoende vertrouwen in de toekomst van de stedenband.

Naar aanleiding van een bezoek van een Voorburgse delegatie aan Hranice ontving ik nog een aardig artikel uit het blad van de Vereniging van Nederlandse gemeenten van 24 maart jl. Titel: Voor goede stedenband is maar weinig nodig. Wegens plaatsgebrek bewaar ik dat voor een volgende 'Ahoj'!

Harderwijk - Znojmo

Ook het jaarverslag 1994 over deze stedenband werd ontvangen. Daaruit zou ook nog een en ander aangehaald kunnen worden, ware het niet dat ook hiervoor deze maand geen ruimte meer is. Gelukkig is in de 'Ahoj' van maart jl. al heel wat over deze stedenband gemeld aan de hand van de ontvangen Nieuwsbrief.

Jan van Gastel.

Zoetermeer - Nitra (Slowakije)

Culturele uitwisselingen op het gebied van de beeldende kunst en theater.

1. Wederzijdse tentoonstellingen van Zoetermeerse beeldende kunstenaars in Nitra en Nitraanse kunstenaars in Zoetermeer.

Tentoonstelling in Nitra zal in Staatsgalerie van Nitra (Nitrianská Statná Galéria) plaatsvinden. Opening is op 23 mei 1995 om 17.00 uur.

Opening van de tentoonstelling in Zoetermeer zal in de week van 29 mei t/m 4 juni 1995 (plaats en datum nog nader te bepalen) plaatsvinden.

Meer informatie kunt u krijgen bij:

mw. Eva de Lange-Lutovská, tel/fax 079-4129292 of dhr. Gerard van Wijk (gem. Zoetermeer) tel. 079-430280; dhr. Pavol Sika, Galerie Nitra, 00-42-87-526501.

2. Theater; Divadlo Andreja Bagara, uit Nitra zal in het weekend van 7-8 oktober 1995 te gast zijn van het Stadstheater van Zoetermeer. Ze zullen de nieuwe musical PACHO KOMT TERUG (Pacho sa vracia) opvoeren. In dat weekend zal een culturele manifestatie, gericht op de stedenband met Nitra, georganiseerd worden. Meer informatie hierover in volgende nummers van 'Ahoj'.

Meer informatie kunt u krijgen bij:

mw. Eva de Lange-Lutovská, tel/fax 079-4129292; Stadstheater Zoetermeer, Theaterplein 10, 2711 EK Zoetermeer, tel. kassa 079-427565, fax 079-415213 t.n.v. de directie.

Praag, een mooie flat voor Uzelf?

Fam. Dvořák verhuurt 'm van half april-half oktober.

Aan de voet van Petřín. Veel tramlijnen voor de deur. Lopend 5 min. naar het Nationaal Theater.

DM 30 p.p.p.d.
Inl. mevr. Den Uyl,
04750-20408
Kitskendsdal 40
6045 EX Roermond.

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

VAN DE LEDEN

De redactie ontving (kranten)knipsels van P. Krug uit Delft en van mevr. J.H. van Haarlem uit Schaijk. Van J. de Lange uit Zoetermeer kregen wij nieuws overhandigd inzake de stedenband met Nitra en een bericht over een musical. Van mevrouw W.M. den Uyl-in't Veld uit Roermond plaatsen wij een advertentie en onderstaand briefje.

Thuiskomen in Praag. Ja, dat doe je als je er voor de derde maal komt, afgehaald wordt van het vliegveld en op je flat begroet wordt door de gastvrije familie, die daarna naar haar buitenhuis afreist.

Alle comfort: gevulde koelkast en allerlei informatie in drukvorm en door de gastheer humoristisch opgeschreven.

Zij prefereren 2 à 3 personen en stellen hun flat beschikbaar van half april - half oktober. Ik hoop er in september weer te logeren.

Het nieuwe pension in Český Krumlov, aangeboden in de Ledenbrief van april '94, heb ik "ontdekt" en OKE bevonden. Zeker voor eigen-vervoerders. De tocht van Praag naar Zuid Bohemen is zo mooi. Tábor en České Budějovice interessant en Zuid Bohemen prachtig. Alles warm aanbevolen.

De knipselmap

In het katern 'Vijftig Jaar Na De Bevrijding' van de Volkskrant van zaterdag 25 maart, schreef Cees Zoon een artikel over de betrekkingen tussen Tsjechië en Duitsland. Een deel van wat hij schreef hebben wij, aan de hand van zijn vorige artikelen, reeds in de vorige ledenbrief opgenomen. Het volgende stukje nog niet.

Een monument voor het Amerikaanse-leger.

Terwijl het Amerikaanse- en Sovjet-leger in een race verwickeld waren om de verdrijving van de Duitse bezetters voor zich op te eisen, zetten de communisten niet alleen de oude, maar ook de komende vijand voor schut: Plzen werd op de ochtend van 8 mei bevrijd door Sovjet soldaten die zich verkleed hadden als Amerikanen. Generaties schoolkinderen in Plzen hebben deze versie moeten leren, dat zij in vrijheid konden leven dankzij de broeders uit de Sovjet Unie en aan hen alleen. De werkelijkheid waarin Amerikaanse troepen een groot deel van West-Bohemen inclusief Plzen bevrijdden, was een van de vele taboes onder het communistische regime ten tijde van de Koude Oorlog.

Het zal bij een aantal van u wel bekend zijn, dat in de lente van 1945 zowel Amerikanen als Sovjet-troepen als eerste Praag probeerden te bereiken. De race zou gewonnen worden door de troepen onder commando van George Patton, maar toen zij Plzen bereikten, kregen zij het bevel halt te houden en Praag aan het Rode Leger over te laten. Een akkoord met die strekking was overeengekomen tussen Stalin en de leiders van de Westerse geallieerden. Terwijl de Sovjet-troepen op onverwacht veel weerstand stuitten ten oosten van Praag, brak in de hoofdstad een opstand uit, geleid door het communistisch verzet. Op 9 mei, enkele dagen na de val van Berlijn, konden de Russen simpel Praag binnen marcheren. Daarmee was Tsjechoslowakije's lot als toekomstig onderdeel van het Oost-blok bezegeld.

Voor de Fluwelen Revolutie van 1989 stond er in de wijk Malá Strana in Praag als bevrijdingsmonument een tank, waarmee maarschalk Jeremenko aan het hoofd van zijn troepen in mei 1945 Praag was binnengerold. Na de Fluwelen Revolutie ontstond er een heftige discussie over het handhaven van deze tank als monument. 'Een Sovjet-tank is een foute tank', stelde de kunstenaar Cerný, en neutraliseerde de tank door het met roze verf te beschilderen. Na heftige debatten en verschillende nieuwe schilderbeurten (er is in Praag waarschijnlijk geen ander monument die in zo'n korte tijd zo vaak een schilderbeurt heeft gehad) gaf de overheid toe en verbande de tank naar het legermuseum. De Sovjet-erfenis werd bijgezet in de geschiedenis.

In Plzen wilde men de Amerikanen, die mede verantwoordelijk waren voor het verdrijven van de Duitsers, eren met het oprichten van een monument. In 1948, een paar maanden nadat de eerste steen voor het monument was gelegd, werd het vernietigd door de net aan de macht gekomen communisten. Vier jaar later maakte burgemeester Gustav Radad een ideologisch beste beurt bij zijn bazen: hij schonk de bijeengebrachte fondsen aan Noord-Korea, op dat

TSJECHË EN SLOWAKIJE, NET EVEN IETS ANDERS ..

- *5-daagse verzorgde busreis naar Praag van af f. 289,-*
- *Pendelbus naar Praag f. 189,-*
- *Vakantiehuisjes in Tsjechië en Slowakije, vanaf f. 375,- per week.*
- *Ind. kastelentocht Zuid Bohemen vanaf f. 410,-*
- *Individuele tour Slowakije vanaf f. 495,-*

Bel voor informatie: Europe International (ANVR/SGR)
Telefoon 01720-91 405

moment in oorlog met de Amerikanen. Tijdens de Praagse Lente werd een nieuwe poging ondernomen een monument voor de Amerikanen te bouwen, maar na de Sovjet-invasie verdween het bijeengebrachte geld en niemand is er ooit achter gekomen waar het is gebleven. De derde kans nu: met gezamenlijke inspanning van Plzen's architecten, historici en kunstenaars en de 650 duizend gulden, deels door privéburgers geschonken, verrijst voor de US Army 16th Armored Division een monument, dat voor de viering van de vijftigste verjaardag van de bevrijding klaar moet zijn.

De kerncentrale bij Mohovce.

In de Volkskrant van 28 maart stond een artikel (oorspronkelijk uit de Guardian) over het belang van de Franse atoomindustrie bij de bouw van de kerncentrale bij Mohovce in Slowakije (zie hierover ook onze vorige ledenbrief). Door het uitstellen van de beslissing van de Oost-Europabank (EBRD) in Londen over een krediet voor de voltooiing van de kerncentrale, is de bouw voorlopig gestaakt. Slowakije heeft de bank gevraagd om de beslissing over het krediet op te schorten nadat het Europese parlement had aangedrongen op een onderzoek naar conventionele alternatieven voor de kerncentrale in Mohovce. Daarmee heeft de Europese milieubeweging de eerste ronde in het gevecht om de omstreden kerncentrale gewonnen. Echter, de Slowaakse kerncentrale is van levensbelang voor de Franse nucleaire industrie. De Franse electriciteitsmaatschappij EDF en Framatome, de Franse ontwerper van kerncentrales, zijn belangrijke partners in het project, waarin verder de Duitse aannemer Bayernwerk, Siemens en de Slowaakse energiemaatschappij EDP deelnemen. Als de Oost-Europabank toestemt in een krediet wordt het de eerste kerncentrale ter wereld die voor het merendeel eigendom is van buitenlandse ondernemingen, EDF en Bayernwerk.

De bouw van nieuwe kerncentrales is in de Verenigde Staten en het westen van Europa volledig tot stilstand gekomen. Pas over een jaar of vijftien is er sprake van vernieuwing van de bestaande kerncentrales in Frankrijk. De vooruitzichten voor de nucleaire industrie zijn nog nooit zo somber geweest als nu.

Eens te meer blijkt hoe economische belangen botsen met de wens tot bescherming van het milieu. De halsstarrig houding van de regering Mečiar inzake de bouw van de kerncentrale blijkt dus voor een niet onbelangrijk deel in het belang te zijn van een aantal West-europese bedrijven.

Verder berichtte Cees Zoon in de Volkskrant van 30 en 31 maart over het volgende.

Opnieuw invasie in Praag: de meesten komen uit Moskou, anderen uit de diverse ex-Sovjet republieken, maar de bevolking van Praag spreekt simpelweg van een nieuwe Russische invasie. Tal van welgestelde zakenmensen uit het voormalige Sovjet Unie sturen hun gezinnen naar Praag, omdat het er veiliger is dan in Moskou en het leven goedkoper dan in het Westen. Bovendien kunnen zij in Tsjechië met het Russisch redelijk goed uit de voeten. De kinderen gaan naar de Amerikaanse school of naar de Russische school, die inmiddels alweer zo'n vierhonderd leerlingen telt.

Zij wonen in de grote huizen, de villa's, rijden in de nieuwste topmodellen van de Duitse automobiellindustrie en de dames steken zich in kostbaar bont. Ook Karlovy Vary wordt overspoeld door rijke Russen, die wekenlang hele hotelverdiepingen afhuren.

De ostentatieve rijkdom van de nieuwkomers wekt echter wantrouwen. De vrijwillig emigrerende Russen worden zonder uitzondering in verband gebracht met de Russische maffia. Tenslotte is de Russische maffia ook in Praag, net als in andere Oosteuropese hoofdsteden, verwickeld in tal van duistere activiteiten.

Inzage in de StB dossiers: Tsjechen en Slowaken krijgen de mogelijkheid tot inzage van de dossiers die door de voormalige Tsjechoslowaakse geheime politie StB over hen zijn aangelegd. De wet, die de regering van premier Klaus in ontwerp heeft goedgekeurd, zal van kracht zijn tot het jaar 2001. Hiermee wil de Tsjechische regering afrekenen met het verleden. Namen van derden die in de dossiers voorkomen zullen onleesbaar worden gemaakt, daarentegen kan op verzoek de identiteit van de agent die het dossier heeft samengesteld worden opgevraagd. Dit om een verschil te maken tussen mensen die benaderd waren om informant te worden en

degenen die het daadwerkelijk waren, of zoals premier Klaus zei 'om een onderscheid te maken tussen praatgrage buren en mensen die bewust werkten voor de StB'.

Het Schengen-akkoord: de landen in Midden-europa zijn niet erg blij met de gevolgen van het Schengen-akkoord. De opheffing van de grenscontroles binnen de Schengen-landen leidt tot verscherpte controles aan de buitengrenzen, dat wil zeggen bij de Midden-europese landen, waar de situatie dikwijls toch al dramatisch is. Reizigers van uit Tsjechië naar Duitsland of naar Oostenrijk en van uit Slowakije naar Oostenrijk moeten rekening houden met lange wachttijden aan de grens. De wegen naar de grens zijn over het algemeen zo smal, dat er geen splitsing gemaakt kan worden tussen vracht- en personenverkeer, laat staan dat er nog een 'Schengen-strook' bij moet komen.

Bijzonder boos zijn de Hongaren, voor wie de weg naar het Westen via Oostenrijk loopt en die nu al spreken over een tweedeling van Europa in de Schengen en niet-Schengen landen. Het schijnt dat Oostenrijk, die het Schengen-akkoord in april zal tekenen, al enige malen 'oefeningen' heeft gehouden, die aan de grensovergangen met Hongarije tot grote chaos hebben geleid.

Mevr. Van Haarlem uit Schaijk stuurde de redactie enkele kranteknipsels uit het Brabants Dagblad toe, geschreven door de correspondent Stevo Akkerman.

De kus der kameraden: Bij het zien op televisie hoe Danielle Mitterrand de baard van Fidel Castro kust en naar aanleiding een artikel uit de New Hungarian Quarterly, viel het Stevo Akkerman op dat het einde van het communisme ook het einde heeft betekend van het kameraadschappelijke zoenen. Hij vindt dat een cultureel-politieke verarming. Als je lang genoeg naar de foto kijkt waarop Leonid Breznev zijn vriend Erich Honecker knalhard op de mond kust, dan voel je vanzelf de warmte ('Oh, Erich!') van de marxistische liefde en de tederheid ('Mijn Leonid!') van de socialistische broederschap. Daar steken de handdrukken van tegenwoordig, al zijn ze nog zo stevig, maar mager bij af. Als je het goed bekijkt, was Breznev de laatste goede zoener. Andropov en Tsjernenko hebben nooit echt mee kunnen doen. Gorbatsjov zoende nog wel, maar dat was anders. Die gaf een Judaskus, want op het zelfde moment dat hij zijn lippen op die van zijn collega secretarissen-generaal plaatste, verraadde hij het socialisme. Althans, zo stelt Miloš Jakeš, de laatste secretaris-generaal van de Tsjechoslowaakse communistische partij het.

Overigens was er altijd al iets dat het echte communistische vrijen tussen Russen en Tsjechoslowaken in de weg stond. In augustus 1968 bijvoorbeeld, vlak voor het gewelddadige einde van de Praagse Lente, nam de toenmalige Tsjechoslowaakse secretaris-generaal Alexander Dubček met opzet een grote bos bloemen mee naar het vliegveld, waar hij Breznev zou ontmoeten. De bloemen, zo schrijft Dubček in zijn autobiografie, waren bedoeld als 'schild'. Ze moesten Breznev op afstand houden en het kameraadschappelijk kussen onmogelijk maken. Dubček had natuurlijk politieke redenen om niet gekust te willen worden, maar het is mijn (Stevo Akkerman) overtuiging dat zijn afkeer mede werd ingegeven door de Tsjechoslowaakse volksaard. Die bestaat tegenwoordig niet meer - we hebben nu een Tsjechische en een Slowaakse volksaard - maar dat maakt niet uit. In beide gevallen is het kussen onder mannen absoluut taboe. Ik (Stevo Akkerman) heb dat zelf tot mijn schande moeten ondervinden. Op grond van mijn zoen-ervaringen in Romenië meende ik in 1990 een Praagse kennis te moeten omhelzen toen ik hem vlak na de Fluwelen Revolutie weer ontmoette. Het is tussen ons nooit meer helemaal goed gekomen.

(Brabants Dagblad van 22 maart)

HERFTS- EN WINTERVAKANTIES IN TSJECHIË:

- **CULTUUR IN PRAAG:** appartementen v.a. f. 25,- p.p.p.d. met culturele en/of restaurantreserveringen, excursie-aanbod etc.
- **WINTERSPORT IN REUZENGEBOURGTE, ADELAARSGEBOURGTE EN SUMAVA:** nieuw aanbod van vakantiewoningen en pensions met verhuur van ski's, schaatsen, sleden etc.
- **WANDELEN, FIETSEN EN SOMS OOK LANGLAUFEN IN MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN:** nieuw aanbod van vakantiewoningen en landelijke hotelletjes met verhuur van fietsen, schaatsen, sleden etc.

Voor inlichtingen en aanvraag folder en beschrijvingen:

M. van Urk

telefoon 020-623 1662

telefax 020-624 2036

Drugsmeekka: Het Brabants Dagblad van 2 maart bericht over de zorgwekkende groei van gebruikers van verdovende middelen in Tsjechië. Sinds de oorlog in het voormalige Joegoslavië zijn Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen niet alleen aantrekkelijk als doorvoerland naar West Europa, maar ook als potentiële markten. De drugshandelaren zijn bezig een bloeiende markt te creëren door de verdovende middelen tijdelijk tegen extra lage prijzen aan te bieden. De Tsjechische politie schat dat het aantal 12- tot 16-jarigen dat kennis heeft gemaakt met hard drugs het afgelopen jaar met 200% is gestegen. Helaas wordt de politie in haar strijd tegen de drugshandel geconfronteerd met verouderde wetten. Zo is het bezit van verdovende middelen 'voor persoonlijk gebruik' niet strafbaar en zijn undercover operaties verboden.

Corruptie: In de omzetting van de communistische, staatsgeleide economie naar een westerse, vrije economie kan niet gezegd worden dat de Tsjechische regering het slecht heeft gedaan. De economie groeit, de werkloosheid is laag en de inflatie daalt. Maar achter deze mooie resultaten schuilt een kapitalisme met regels van het Wilde Westen.

De investeringsfondsen, die de aandelen beheren van het 'massa-privatiseringsprogramma' (waarbij burgers aandelen kochten van voormalige staatsbedrijven), worden bijna allemaal beheerd door lieden uit de voormalige communistische nomenklatura. Een van de meest succesvolle fondsen is Harvard Capital and Consulting, die onder leiding staat van Ivan Králík, een vroegere medewerker van de laatste communistische president Gustav Husák.

Formeel is Harvard in handen van een zekere Viktor Kožený, die in Zwitserland verblijft na dat er rond zijn persoon een afpersingsaffaire was ontstaan waar een agent van de voormalige geheime dienst bij betrokken was. Ook zijn verscheidene overheidsfunctionarissen die met de privatisering van de staatsbedrijven belast waren beschuldigd van het accepteren van staatspenningen.

De politieke partijen kunnen anderen niet kritiseren, omdat ook zij diverse vormen van financiële perikelen kennen: de ODA, de KDU en ook de ODS van premier Klaus. Geen wonder dat 54% van de Tsjechen meent dat de huidige politici geen hogere morele normen hanteren dan de communisten vroeger. Aldus het Brabants Dagblad van 9 maart.

Nationale Nederlanden: Burgermeester Jan Koukal van Praag heeft de eerste steen van het gebouw van de Nationale Nederlanden in Praag gelegd. Aldus het Prager Wochenblatt (in 1994). Het gebouw krijgt de vorm van een dansend paar, waarbij de robuuste, grote rechte toren de man is en de slankere, zich aanleunende toren de vrouw. Het ontwerp is gemaakt door de Joegoslavische architect Vlado Milunic in samenwerking met de Engelsman Frank Gehry.

Johannes Sugito

*Restaurant
Bohemen*

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

Pension

"U Svatého Kryštofa"

Novina 106 46302 Kryštofovo Udolí
Tsjechie Tel: 0042 48 932959

Gelegen 15 km. ten zuidwesten van Liberec in schitterend natuurgebied.
Comfortabel pension, tsjechische keuken, vele ontspanningsmogelijkheden.
Leden V.N.T.S. 10% korting. Bel voor info en reserveringen 02159 16691.

Tsjechische portretten (XVI)

Božena Němcová en het Tsjechische dorpsproza

In het midden van de vorige eeuw trad een schrijfster naar voren, die niet alleen de eerste vrouw in de Tsjechische literatuur zou zijn, maar bovendien een belangrijke rol zou spelen in de nationale en culturele renaissance. Božena Němcová werd op 4 februari 1820 in Wenen geboren als buitenechtelijk kind van de Tsjechische dienstboden Terezie Novotná en de Oostenrijkse koetsier Johann Pankl. Pankl huwde later met de moeder van het kind, dat de naam Barbara kreeg, waaraan zij later zelf de naam Božena toevoegde. Het gezin trok naar het Oost-Boheemse Ratibojice, waar Pankl in dienst kwam van hertogin Wilhelmina von Sagan. Het Duitse milieu waarin het meisje opgroeide en de Oostenrijkse afkomst van de vader deden allerm minst vermoeden, dat Božena zich later zou ontwikkelen tot een vooraanstaand Tsjechisch schrijfster.

Levensloop

De kleine Božena bezocht de lagere school in Česká Skalice (1823-1830). In het Duitse milieu waarin zij verkeerde, maakte zij kennis met de Duitse klassieken en werd een bewonderaarster van Schiller en Heine. Haar eerste Tsjechische boeken las zij pas in 1840, toen zij al echtgenote en moeder was! Op zeventienjarige leeftijd trouwde zij op aandrang van haar moeder met de vijftien jaar oudere Josef Němec, een ambtenaar van het ministerie van financiën, die door zijn compromisloze houding als Tsjechisch patriot en deelnemer aan de laterale anti-Oostenrijkse beweging allerlei problemen kreeg. Zo werd hij voortdurend overgeplaatst. Hierdoor was Božena Němcová echter in de gelegenheid het Boheemse en Slowaakse dorpsleven met zijn tradities en gebruiken te leren kennen.

Literaire activiteiten

Božena Němcová kreeg voor het eerst belangstelling voor de Tsjechische literatuur toen zij kennismakte met het werk van de toneelschrijver Josef Kajetán Tyl, later bekend geworden door het lied "Kde domov můj" (Waar is mijn vaderland), dat in 1918 de nationale hymne van Tsjechoslowaakse republiek zou worden.

Nadat zij in 1842 naar Praag was verhuisd, schreef Božena Němcová haar eerste patriotisch gestemde gedichten, die literair nog van weinig betekenis waren. Later publiceerde zij haar "Národní báchorky a pověsti" (Volkssprookjes en sagen) gebaseerd op sagen, die zij uit Oost-Bohemen kende. Zij wijdde zich ook aan de bestudering van de volksliteratuur in West-Bohemen. Bovendien verdiepte zij zich meer en meer in de sociale problematiek van het plattelandsleven. Ook werd haar belangstelling gewekt voor de Slowaken en hun volkskunst, die zij leerde kennen tijdens een verblijf in Sliac in 1855. Hieruit kwam een nieuwe publikatie voort: "Slovenské pohádky a pověsti" (Slowaakse sprookjes en sagen) uit 1858. Het materiaal voor sprookjes, dat zij in Bohemen en Slowakije vond, vulde zij met haar eigen fantasie aan. De van liefde en uiteindelijk geluk vervulde sprookjes en vertellingen vormden een tegenwicht tegen Božena's eigen dagelijkse zorgen. Haar man was in 1857 door zijn politiek gedrag vroegtijdig gepensioneerd waardoor het gezin in armoedige omstandigheden kwam te verkeren. Bovendien werd de culturele vrijheid door het Habsburgse neoabsolutisme sterk beperkt. De gezondheid van Božena Němcová liet steeds meer te wensen over en in 1862 stierf zij, nog geen 42 jaar oud in Praag.

In de periode, dat zij literair actief was, ongeveer vijftien jaar, schiep zij een opmerkelijk oeuvre, dat de overgang van de Romantiek naar het Realisme markeerde. In 1856 verscheen haar "Pohorská vesnice" (Het bergdorp) en "V zámku a podzámčí" (In en rond het kasteel), waarin zij een geïdealiseerde voorstelling geeft van de verhouding tussen adel en plattelandsbevolking. Zij ging ervan uit, dat de adel zou kunnen bijdragen tot Tsjechië's nationale renaissance. Hierbij toonde zij weinig oog te hebben voor de omvang van de nationale, sociale en klassentegenstellingen in het negentiende-eeuwse Bohemen. Zij hing een soort door Franse ideeën geïnspireerd utopisch socialisme aan en onderging ook de invloed van George Sand in haar feministische ideeën. Haar christelijke levensovertuiging bevatte ook elementen uit Rousseau's denken.

Božena's vaderlandsliefde had een tolerant karakter. Opmerkelijk is haar uitspraak: "Wie het

eigen niet liefheeft, kan het vreemde niet liefhebben, wie zijn volk niet eert, kan ook een ander volk niet eren".

De grootmoeder

Blijvende roem verwierf Božena Němcová door haar "Babička" (De grootmoeder). Zij schreef dit onder treurige omstandigheden: de dood van haar zoon Hynek, die in 1853 overleed. Het verhaal is geen zuivere weergave van haar jeugdervaringen. Wel heeft de echte grootmoeder Magdaléna Novotná een tijdlang bij haar dochter in Ratibořice gewoond en grote invloed gehad op haar opgroeiende kleindochter. Wanneer Božena Němcová echter de wereld van haar jeugd en van het Boheemse dorp doet herleven, is dit geen beeld van de werkelijke herinneringen aan haar kinderjaren, maar van een troostende droomwereld, die zij ook in Tsjechische en Slowaakse sprookjes zocht en in haar eigen werk gestalte gaf. Veelzeggend zijn haar woorden over het verloren paradijs van haar jeugd: "Ik vluchtte in dit eenzame huis in het kleine dal, zat aan de voeten van mijn lieve grootmoeder, en toen ik haar verstandige woorden vernam, haar liederen en sprookjes, verrees voor mij haar beminnelijk beeld, en het was alsof ik een meisje was, dat met vrolijke gedachten door de weiden, bossen en wouden liep, de eerlijke zielen bezocht en bij hem de gehele overige wereld vergat met al haar beslommeringen...."

De grootmoeder heeft in de roman eigenschappen, die als typisch worden beschouwd voor de eenvoudige vrouw van het Boheemse platteland. Deze karaktervolle vrouw heeft een eigen levensfilosofie en levenswijshouding verworven en weet anderen met raad en daad bij te staan. Zij is de verpersoonlijking van positieve levenswaarden. Zelfs "het kasteel", d.w.z. de hertogin roept de raad van de grootmoeder in.

Door de tekening van volksgebruiken en tradities kreeg het werk van Božena Němcová het karakter een "encyclopedie van het Tsjechische dorp". Het meest populair bleef echter "De grootmoeder", dat in ruim twintig vertalingen verscheen!

Terecht concludeert A.H. Hermann in "A history of the Czechs" (1975): "In the years following 1848 Božena Němcová was one of the few writers who satisfied the true spiritual needs of the nation". En Jörg K. Hoensch merkt in zijn: "Geschichte Böhmens" (1992) op: ".... Němcová, die neben der nationalen Komponente bewusst den sozialen und liberalen Strömungen ihrer Zeit Ausdruck verlieh...".

In Česká Skalice, waar Božena Němcová de lagere school bezocht, herinnert een monument op het marktplein aan de Grote Tsjechische schrijfster. Op het gebouw van de Tsjechische Handelsbank (Na Příkopě 14/854) in de Nové Město in Praag is een gedenksteen met een buste van Božena Němcová aangebracht vervaardigd door B. Neuzil. Belangrijker is dat haar werk nog steeds aandacht krijgt als een hoogtepunt van de Tsjechische literatuur.

Peter Krug

Tsjechisch

OF EEN VAN DE
108 ANDERE TALEN

Praktischoling

Praktischoling taalcursussen met:
 Boeken, cassettes, CD's en videobanden

Taalcursussen voor: beginners, gevorderden, hobby, vakantie, werk, bedrijf, conversatie, spreekvaardigheid. Telefonische studie helpdesk.

ook vakantie cursussen!

TALLEN o.a.: Albanees, Amerikaans, Anhaars, Arabisch (7 soorten!), Armeens, Azerbeidzjaans, Bengaals, Birmaans, Braziliaans, Bulgaars, Cajun, Cambodjaans, Catalaans, Chinees (3 soorten!), Chinyan, Deens, Duits, Engels, Estlands, Ethiopisch, Filipijns, Fins, Frans, Fula, Georgisch, Grieks (oud en nieuw!), Gujarati, Hebreeuws, Hindi, Hongaars, Iers, Igbo, Indonesisch, Italiaans, Japans, Jiddisch, Kazach, Krunk, Koreaans, Lakota, Lettisch, Letz, Litouws, Maleis, Marokkaans, Mohawi, Mongools, Mont, Navajo, Nederlands, Noors, Oekraïens, Oezbeeks, Pipameitoe, Passamaquoddy, Perzisch, Pools, Portugees, Punjabi, Roemeens, Russisch, Sanskriet, Servo-Kroatisch, Shona, Sioux, Singalees, Slowaaks, Spaans, Swahili, Tagalog, Tswanaans, Telugu, Thais, Tibetaans, Tsjechisch, Turks, Tui, Urdu, Vietnamese, Welsh, Yoruba, Zweeds en Zuid-Amerikaans Spaans.

BEL onze INFOLIJN: 046 - 52.99.88
 Maandag t/m vrijdag 9.00 - 21.00, zaterdag 10.00 - 14.00 uur.

Ja, ik wens gratis en vrijblijvend informatie VTS
 over de taal _____

Dhr./Mevr. _____

Adres _____ Tel: _____

Postcode/plaats _____

Bon opsturen naar: Praktischoling, Postbus 521, 6130 AM SITTARD

★

REISCLUB DE ARGONAUTEN

★

avontuurlijk, actief & bijzonder

**Het adres voor fietsvakanties in
TSJECHIE en SLOWAKIJE**

Wij hebben diverse mogelijkheden:

- * trektocht Zuid Bohemen
- * fietsen en varen langs de Vltava
- * stertocht Boheemse Karst
- * stertocht Zuid Moravië
- * trektocht in Fatra-gebergte

Zowel individueel als groepen.

Vraag onze folders aan. Bel:
020-6628546

Tevens de verdere bestemmingen:
 Fietsen in Bulgarije, Oezbekistan,
 Kirgizstan en rond het Bajkalmeeer.
 Kanoën in Kazachstan.
 Bergwandelen op Kamtsjatka.

1944/1945 - 1994/1995 (5)

Op 16 april 1945 begonnen de strijdkrachten van de Sovjet-Unie aan hun laatste grote offensief tegen Nazi-Duitsland. Doel: het doorbreken van de Duitse verdedigingslijnen langs de Oder en daarna de verovering van Berlijn. Enige haast was daarbij geboden, want Stalin wist dat aan de kant van de westelijke geallieerden sommige leiders, vooral Churchill, aandrongen op een snelle doorstoot van de Engelse en Amerikaanse legers naar Berlijn. Midden april stonden die legers al bij Bremen, Brunswijk, Weimar en Neurenberg en behalve Berlijn leek ook een verovering van Praag tot de mogelijkheden te behoren. De voorstanders van het innemen van zowel de Duitse als de Tsjechoslowaakse hoofdstad door "westerse" troepen hadden vooral politiek-strategische voordelen op het oog, gebaseerd op argwaan tegen de bedoelingen van de Sovjet-Unie met Centraal Europa. In de discussie trokken de Amerikanen, die de militaire prioriteiten anders legden, tenslotte aan het langste eind en zo werden zowel Berlijn als Praag aan de Russen overgelaten.

Ook bij het op 16 april begonnen offensief was Tsjechoslowakije voor het Rode Leger weer een front van tweederangs betekenis. Een grote aanval, richting Praag, werd niet ondernomen. Misschien ook niet omdat zich in Bohemen nog een sterke Duitse legergroep bevond, waarvan een zeer fanatieke vechtjas, veldmaarschalk Schörner, de commandant was. Wel dringt het tweede Oekraïense leger vanuit Bratislava, dat op 4 april is bevrijd, langzaam op in de richting van Brno en na zware gevechten wordt deze grote stad in Moravië op 26 april veroverd. Omstreeks die datum zijn nu ook vanuit Polen Russische eenheden op Tsjechoslowaaks grondgebied gekomen en is Ostrava bereikt.

Nog vóór voor Brno en Ostrava de bevrijding een feit is kan ook in het uiterste noordwesten van Tsjechoslowakije gejuicht worden. Want op 19 april meldt Het Parool, Nieuwsbulletin voor 's-Gravenhage en Omstreken, een van de vele in die tijd in West Nederland verspreide illegale krantjes, dat het derde Amerikaanse leger bij Aš de grens met Tsjechoslowakije is overgetrokken en "dat nu dus Patton's tanks in het land zijn, dat het langst van alle bezette volkeren van Europa naar de vrijheid heeft gesnakt". (het is overigens de vraag of er in Aš echt veel gejuicht is, want de plaats heette toen Asch en behoorde sinds 1938 tot de Sudeten-Gau; veel Tsjechen hebben er waarschijnlijk niet meer gewoond).

Ondertussen loopt de 2e wereldoorlog, wat Europa betreft, nu snel teneinde. Op 30 april pleegt Hitler zelfmoord. Zijn opvolger, grootadmiraal Dönitz, begrijpt dat een algemene capitulatie onontkoombaar is en zo snel mogelijk moet plaatsvinden. Toch probeert hij die nog uit te stellen. Zeker aan de Sovjet-legers wil hij nog even verzet blijven bieden, om zo veel mogelijk soldaten en vluchtende burgers "naar het westen" te brengen en hen zo uit handen van de Russen te houden. Voor Noorwegen, Denemarken, Italië, West Nederland worden deelcapitulaties aangeboden en door de westelijke geallieerden aanvaard. In noord- en zuid Duitsland geven de Duitsers zich zonder veel strijd en masse over aan de Engelsen en de Amerikanen. Tegen de troepen van de Sovjet-Unie gaat de strijd door waar dat nodig is om het plan van Dönitz een kans te geven. Ook in Tsjechoslowakije ligt de situatie zo. De beruchte Schörner geeft bevel de strijd voort te zetten tot het uiterste, maar legt naar het westen bewegende eenheden niet al te veel in de weg. Voor de Amerikanen is het dan ook niet moeilijk naar de lijn Cheb-Plzeň-České Budějovice op te rukken. Plzeň wordt op 6 mei door een Amerikaanse tankbrigade bevrijd. Verdere opmars vindt niet plaats. De Amerikanen weten dat de Russen een verder oprukken niet op prijs stellen en ze vinden het allang goed zo. De politiek-strategische wensen van Churchill ten aanzien van een bevrijding van Praag worden door hen ook niet gedeeld.

POSTZEGELHANDEL DRS. F.B. DIJKSTRA

Voor f 1,60 aan geldige Nederlandse postzegels sturen wij u de prijslijsten) van uw keuze.

- nummering volgens Michel
- prijzen in NLG
- ***/O/C/FDC
- zwartdrukken/ministerblokken
- landenlijsten/ thematische lijsten

Wij verzorgen ook (beedigde) vertalingen van en naar bijna alle talen!

Postzegelhandel
Drs. F.B. Dijkstra
Sybren Valkemastrijte 4
9088 BD Wirdum (Frl.)
Tel. 05105-51913
Fax 05105-51212

TSJECHIE
SLOWAKIJE
TSJECHOSLOWAKIJE
EN VELE ANDERE
LANDEN

In datzelfde Praag is in april in het geheim een Tsjechische Nationale Raad gevormd onder leiding van Prof. Albert Pražak en Josef Smrkorský. Men weet niet precies hoe de verhoudingen in het geallieerde kamp liggen, maar gaat ervan uit dat de bevrijding óf uit het westen óf uit het oosten zeer nabij is. Op 5 mei komt het in de hoofdstad tot een algemene opstand tegen de bezetters. De verzetsgroepen zijn niet meer te houden, maar eigenlijk had de Nationale Raad willen wachten tot de 7e en beginnen met een algehele werkstaking.

Maar op die 5e mei treden duizenden verzetsstrijders in het openbaar en met de steun van vele duizenden gewone burgers lukt het grote delen van Praag onder controle te krijgen. De Duitse leiding had van de gebeurtenissen een voorgevoel gehad en op 30 april al laten weten dat een eventuele opstand "gesmoord zou worden in een zee van bloed".

Van die zijde worden dan ook terstond tegenmaatregelen genomen. Elitetroepen rukken op naar Praag en de Luftwaffe wordt om bombardementen gevraagd. Troepen zijn er wel, blietuigen gelukkig weinig meer. Er ontstaan verbitterde gevechten tussen de Tsjechen en hun Duitse belagers. Via de radio wordt de geallieerden gevraagd onmiddellijk naar Praag op te rukken om de verzetsstrijders te ontzetten. De Amerikaanse generaal Patton van het derde leger wil wel, maar mag niet van zijn opperbevel en de Russen blijven ook nog even waar ze zijn. Ook het verzoek wapens af te werpen wordt niet gehonoreerd.

Op 7 mei is de toestand voor de Tsjechen critiek aan het worden. Het ziet er naar uit dat de Duitse troepen Praag weer geheel in handen zullen weten te krijgen, nota bene op de dag dat in het Franse Reims de onvoorwaardelijke capitulatie van alle Duitse strijdkrachten getekend wordt, met inwerking treding in de nacht van 8 op 9 mei, 00.00 uur Duitse zomertijd.

Door dit mouwembleem onderscheidten de soldaten van het zgn. Russische bevrijdingsleger zich van de Duitse militairen

En dan krijgen de Tsjechische strijders steun uit een onverwachte hoek. In de omgeving van Praag bevindt zich de 1e divisie van het zogenaamde Russische bevrijdingsleger. Dit leger (in het Russisch afgekort POA en in het Duits ROA) is eind 1944 gevormd uit in Duitse krijgsgevangenschap geraakte Russen en overlopers, die in Duitsland het kleinere kwaad zien. Initiatiefnemer is de voormalige Sovjet-generaal Andrej Vlassov, zelf al in 1942 in Duitse gevangenschap gekomen, en na veel touwtrekken met de Nazi-leiders en hun legercommandanten erin geslaagd een leger ter bevrijding van communistisch Rusland op de been te brengen. Tijdens een officiële plechtigheid in de Praagse burcht op 14 november 1944 heeft Vlassov zich aan het hoofd mogen stellen van "Het Comité ter bevrijding van de volkeren van Sovjet Rusland". Mosterd na de maaltijd allemaal en de leiders en hun aanhang weten maar al te goed dat ze na het einde van de oorlog uit handen van "Moskou" moeten zien te blijven. De POA-troepen zijn op die 7 mei dan ook bezig zich in de richting van de Amerikaanse linies te begeven, maar hun commandant, de overste Bunatschenko, heeft contacten met het Tsjechische verzet en besluit dat te hulp te komen tegen de Duitsers. Volgens sommige bronnen wordt als tegenprestatie bescherming tegen de Sovjet-autoriteiten na hun intocht in Praag gevraagd. Erg duidelijk is dit deel van het gebeuren om de bevrijding van Praag niet en tot 1990 werd in Tsjechoslowakije nooit iets over deze hulp vermeld. Zoals trouwens ook de bevrijding van Plzeň door Amerikaanse troepen altijd versluierd werd.

Tsjechische verzetsstrijders bij de verdediging van één van de in totaal 1600 opgeworpen barricades

Op 9 mei trekt een afdeling van het 1e Oekraïense Front, komend uit de richting van Dresden, als eerste Praag binnen

Duitsers hun pogingen Praag te heroveren op het verzetsleger varen. De algehele capitulatie van alle Duitse strijdkrachten waar ook, laat hun ook geen andere keus. Ook aan de oprukkende Sovjet-troepen wordt weinig meer in de weg gelegd. Op 9 mei rukken de eenheden van het Rode Leger Praag binnen.

Gevangen genomen Duitsers met de handjes omhoog, maar niet langer voor het brengen van de Hitlergroet. Hier heeft Praag meer dan 6 jaar op gewacht.

Feit is wel dat de Russen van Vlassov en Bunatschenko inderdaad met de Duitsers slaags zijn geraakt en mogelijk dus een niet onbelangrijke rol ten goede hebben gespeeld. Maar lang heeft hun ingrijpen niet geduurd. Op 8 mei trekken ze zich al weer terug en gaan richting Plzeň om zich aan de Amerikanen over te geven. Het is waarschijnlijk niet gelukt van Tsjechische zijde toezeggingen voor bescherming los te krijgen. Dezelfde dag besluit het Rode Leger tot een grote aanval. Vanuit het zuiden en vanuit het noorden tegelijk rukken tanklegers op Praag aan. Onder hun nadering laten de

Overall in Tsjechoslowakije is de strijd voorbij. Het gehele land is weer vrij. De in Košice gevestigde regering begeeft zich terstond naar Praag, daartoe dringend uitgenodigd door de Nationale Raad. Een nieuw tijdperk breekt aan.

Jan van Gastel.

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Auto-, bus-,
en vliegvervoer
Hotels

Theater tickets
Eigen kantoor in Praag

Voor uitgebreide
informatie: Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

RECREA

Op vakantie?

RECREA heeft vakantiewoningen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.

Voor info: RECREA

Heerderweg 70
8161 BN EPE

Tel. 05780-13992
Fax 05780-14145

Van en over Tsjechië en Slowakije.

De macht van de schrijver/journalist.

In het najaar van 1994 waren twee journalisten van de ANWB in Slowakije om een reisreportage te schrijven over Slowakije. Deze verscheen in het maartnummer van REIZEN, een kopie heb ik inmiddels mogen ontvangen. Ik wist van de reportage niets af. Ik was eind januari net terug uit Nederland, toen ik door de redactie van "REIZEN" gebeld werd. Ze wilden wat informatie natrekken. Dat was één dag voordat mijn telefoonnummer ging veranderen. Ik had dus mazzel. Ik heb toen direkt mijn nieuwe telefoonnummer opgegeven, welke dus in "REIZEN" verscheen, evenals mijn naam. Het artikel vond ik leuk geschreven, geeft een goed beeld van dit deel van Slowakije, maar één ding begrijp ik niet: hoe kunnen ze Námestkovo een luxe badplaats noemen?

Een ander verhaal, waar al vele reacties op zijn gekomen (voor 99 % positief), kan ik niet vertellen zonder eerst Cok Oostveen heel hartelijk te bedanken.

In januari, toen ik in Nederland was, heb ik ook Cok Oostveen ontmoet en daar wat ervaringen mee uitgewisseld. Tussen de bedrijven door vertelde hij dat hij een telefoontje had gehad van Bernadette Dijk, een vrouw die stage loopt bij het nieuwe reistijdschrift Globe. Zij zou voor een reportage naar Slowakije gaan. Hij gaf mij haar telefoonnummer.

Ik heb haar gebeld en gefaxt en zodoende kwam ik aan de weet dat het een georganiseerde propaganda-reis zou zijn voor het Okres Liptovský Mikuláš, met als deelnemers een aantal journalisten en wat mensen van reisorganisaties. Het programma wist ze nog niet maar wel wanneer ze aan zouden komen en zouden vertrekken. Ik dus naar Liptovský Mikuláš gebeld, naar het Toeristisch Informatie Centrum, waar ze werkelijk alles weten wat er op toeristisch gebied te beleven is. Daar wisten ze helemaal van niets. Ongelofelijk. Maar ze verwezen me door naar het provinciehuis, afdeling toerisme, misschien dat ze daar meer zouden weten. En inderdaad, dat was de bron.

Om een lang verhaal kort te maken, ik heb de Nederlandse delegatie ontmoet en met hen gesproken. Dhr. D. de Moor, reisredacteur van het Utrechts Nieuwsblad, aangesloten bij de GPD, heeft zijn artikel inmiddels al in diverse regionale dagbladen die aangesloten zijn bij de GPD gepubliceerd en ook daarin stond mijn naam, adres en telefoonnummer. Sindsdien krijg ik vrijwel iedere dag telefoontjes, faxen en brieven met vragen over huisjes, campings, hotels, benzine, autodiefstallen etc. Allemaal mensen die graag naar Slowakije op vakantie willen gaan, en inderdaad nergens in Nederland de benodigde informatie kunnen krijgen. Ook dit vermeldt De Moor in zijn artikel. De Slowaakse regering ziet kennelijk nog niet het belang van een Verkeersbureau in, ondanks de schatting van dhr. Woerdman (honorair consul voor Slowakije, die met de delegatie meegekomen was) dat er in 1994 ca. 40.000 Nederlanders in Slowakije op vakantie zijn geweest.

40.000 Nederlanders bij een gemiddelde verblijfsduur van 15 dagen en een uitgave die ten goede komt aan Slowaakse bedrijven: f. 25 p.p.p.d. houdt een omzet in van f. 15.000.000 (15 miljoen dus). Hierin zit 25% BTW, dus opbrengst voor de staat minimaal f. 3.000.000. Verder betaalt vrijwel iedere toerist gemiddeld Sk 10 p.p.p.d. toeristenbelasting. Dit vloeit naar de gemeente-(kas), die er vervolgens alles mee doet, behalve investeren in toeristische voorzieningen en informatie.

Van de week nog las ik in de krant dat op gemeente-begrotingen het woord CESTOVNÝ RUCH (toerisme) aan de uitkomstenkant niet voor komt. Nu schrijven journalisten hier soms ook maar wat raak, dus heb ik dat nagevraagd. Het is echt waar. Ongelofelijk. "Men" vindt dat folder-materiaal etc. gefinancierd moet worden door de staat, die zelf met een zodanig lege schatkist zit, dat ze in arrenmoede een leger hongerige houtwormen hebben ingehuurd die de bodem eruit knaagt, om te onderzoeken of de schatkist niet toevallig een dubbele bodem heeft.

Ook financiering van foldermateriaal door de toeristische bedrijven zelf is problematisch. Een deel is van de staat, die de eventueel winst gebruikt voor alles behalve het toerisme. Een deel is geprivatiseerd, voor 99 % hebben de huidige eigenaren hier geld voor moeten leven. Dat kan maar voor een beperkt aantal jaren (bijv. 5) en tegen een rentepercentage dat vrijwel nooit onder de 20 % ligt. Bovendien moet de borg hoger zijn als het te lenen bedrag, liefst in kontant geld (een wel zeer kromme redenering van de bank, wie gaat er nu geld lenen als hij het in kontanten ter beschikking heeft) en niet zelden moet er een flinke "provisie" voor de leningverschaffer onder de tafel doorgeschoven worden, zo gaan de geruchten.

En daarbij "barsten" de banken van het geld. Een bank in Dolný Kubín heeft al sinds jaar en dag een kantoor tegenover het postkantoor. Alles gaat via de computer, dus het is een moderne bank. Pas hebben ze een bijkantoor geopend, op wel 500 meter van het hoofdkantoor. Een verschrikkelijke afstand, want het is vlak terrein en je moet de rivier oversteken (niet eens zwemmend, want de gemeente heeft anderhalf jaar geleden een schitterende overdekte houten brug laten bouwen voor slechts 1 miljoen gulden). Nou ja, klagen laat ik verder maar aan anderen over. Ik wil alleen maar zeggen dat door het "vreemd" uitgeven van geld, er voor andere dingen geen geld is. Zoals bijvoorbeeld voor liften in hotels (maar die zijn er wel, zij het niet in alle), bediening in de avond, eten en drinken voor een hongerige gast die later arriveert (men bespaart op personeel(skosten) om de rente van de bank en de aflossing op te kunnen brengen, etc.).

Het artikel van dhr. De Moor is eerlijk. Hoe kun je een in feite zo "belangrijke" gast in eerste instantie zo'n kamer geven en dan verwachten dat hij er niets over zal schrijven. Daar is hij journalist voor. Naar aanleiding van het stukje van De Moor kreeg ik één negatieve reactie. Deze wil ik u niet onthouden. Ze was ingesproken op mijn antwoordapparaat, op een moment dat ik niet thuis was. De mededeling, van een anoniem gebleven vrouw in het Slowaaks luidde als volgt:

"Také somariny ako píšete v novinách v holandsku sa podobajú len na Vás."

De Nederlandse vertaling is dan ongeveer:

"Domheden, zoals u in de krant in Nederland schrijft lijken alleen op U."

Hans de Groot

PS 1 In de zomer gaat het postkantoor in Dolný Kubín verhuizen. Ik krijg dan een ander postbusnummer. Wanneer en welk is nog niet bekend (uiteraard). Dat komt pas, als ik weer nieuwe visite-kaartjes heb laten drukken. Mag ik weer etiketjes plakken. Ik ben blij dat ik niet in de Hoge Tatra woon. Daar willen ze alle dorpen, zoals Starý Smokovec, Strbské Pleso en Tatranská Lomnica, dezelfde naam geven: Hoge Tatra. Op die manier blijf je plakken. Maar Dolný Kubín blijft z'n naam houden, en ik ook. De enige plakopdracht komt over een paar jaar: nu hebben Tsjechie en Slowakije nog het zelfde landnummer (telefoon). Dit gaat ook nog veranderen. Maar voor de rest blijft alles hopelijk bij het oude.

PS 2 Zoals u misschien wel weet, komt de Paus van de zomer naar Slowakije. Hij bezoekt o.a. Bratislava, Košice en Levoča (ca. 25 km ten oosten van de Poprad) begin juli. Om niet teveel activiteiten op dezelfde datum te hebben, is het bekende folklorefestival van Východná een week vervroegd. Deze is nu van 23 t/m 25 juni 1995.

Een oproep uit Letohrad (Tsjechië)

PETRKLÍČ - dětský pěvecký sbor children's choir **ZUŠ LETOHRAD**

Beste vrienden,

Dit is een brief van Petrklíč, een kinderkoor uit Letohrad in Tsjechië. Wij zoeken contacten en vrienden in Nederland, waarmee wij uitwisselingen willen organiseren. Wij nodigen u hierbij uit, waarbij wij zorgen voor gratis onderdak en maaltijden bij gezinnen in onze stad en een muziek programma. Wij zijn geïnteresseerd in meisjes of gemengde koren, of een muziek ensemble (ter grootte van maximaal 30-35 personen) voor het geven van 2 concerten.

Ons koor bied u 2-3 concerten door een kinderkoor en een dames kamerkoor.

Wij hebben algemeen en kerkelijk muziek in ons repertoire, begeleid door piano, viool, orgel, fluit enz. Naast stukken van Tsjechische componisten zingen wij ook stukken van andere componisten in het Engels, Duits en Latijns. Ondanks het feit dat wij slechts een amateurkoor zijn, waren wij gedurende onze laatste toernee in 1994 in Zwitserland zeer succesvol.

Letohrad heeft 10.000 inwoners en is bekend vanwege zijn rijke muzikale geschiedenis. Het word vaak het 'Salzburg van het Noorden' genoemd.

Wij zien gaarne uw reactie tegemoet en hopen dat u op onze uitnodiging ingaat. Voor contact kunt u schrijven naar onze manager in het Duits, Engels of Frans.

Manager: Miloš Sibera, P.O. Box 10, 561 51 Letohrad; tel. 0446-921 678/95 422.

Dirigent: Helena Adamcová, Sádka 622, 561 51 Letohrad.

MUZIKALE NOTEN

PACHO KOMT TERUG - musical in twee delen

Twintig jaar terug werd in de bioscoop een Slowaakse film "Pacho hybsky zbojnik" (Pacho, rover van Hybe) gespeeld, en voor de eerste keer was de Slowaakse film een toeschouwers-hit geworden. De theater-variant "Pacho komt terug" is een musical-spectakel. Auteurs maar ook toeschouwers gaan terug naar de bron van de Slowaakse volks-aard.

In de musical is originele muziek uit volksmotieven in een moderne versie verwerkt. Gelijktijdig zijn de temperamentvolle dansen in gestileerde volkskostuums en excellente choreografie verbonden aan de traditionele cultuur van het Slowaakse volk.

Het verhaal brengt ons naar een Slowaaks dorp Hybe van de 18e eeuw, de jonge rover Pacho is een held geworden waarover de echo reikte tot aan het keizerlijke hof in Wenen.

De musical heeft direct na de première bij de toeschouwers een enorm succes gekend, vooral voor excellente muziek, perfecte dansen, zang, passende kostuums, uitbeelding en artistieke lichteffecten.

Te beleven op 7 oktober a.s. in Zoetermeer. Wij komen hier later uitgebreid op terug, dit is slechts een vooraankondiging.

Uit "AMATINKA" neemt de redactie het volgende over:

Op zaterdag 22 april kunt u een waar muzikaal spektakel tegemoet zien, waar ook Blaaskapel Amatinka zijn bijdrage in zal leveren, in de Rijnhal te Arnhem.

Aanvang 20.00 uur.

Als u zich een idee wilt vormen van de inhoud van de avond in de Rijnhal, denk dan maar aan het bekende TV-programma "Musikantenstadl".

Kaarten kunt u bestellen bij Amatinka, tel. 04194-1452 (secre.). De prijs voor een hele avond vol muziek, show, zang, inclusief vuurwerk en lichteffecten bedraagt f 30,- per persoon.

Zaterdag 22 april kunt u Žadovjaci aanhoren in Kinrooy (België), 10 km. ten zuiden van Weert. Inl. bij Hanna Reyvers te Tegelen.

Tel. 077-734240.

Vrijdag 5 mei speelt blaaskapel "Sohajka" uit Moravie in het kader van de bevrijdingsfeesten in de "Boerhoorn" te Rolde. Aanvang 20.00 uur. Tel. info bij De heer H. Bazuin, 05924-2402.

Zaterdag/Zondag 6 en 7 mei komt de Kleine kapel van Konecny naar Aarle-Rixtel in Sporthal De Dreef. Aanvang za. 20.00 u. en zondag 12.00 u. Info bij Jan v.d. Boogaard, tel. 04928-2046.

Zondag 7 mei kunt u blaaskapel Amatinka zien en horen in het strandpaviljoen van de IJzeren Man te Vught. Dit zal een twee en een half uur durend concert worden. Voor meer info: Theo van Hamond, tel. 04194-1452.

Bemiddeling vakantieverblijven
in Tsjechië en Slowakije.

Belangstelling voor een
administratieve functie?

Bel nr. 015-618313.

JUBO REIZEN

Delfgauwseweg 303
2628 ES Delft
tel. 015-618 313

ONZE BOEKENPLANK

Milena Jesenská

In aansluiting op de aankondiging en recensie van het boek over Milena Jesenská (Ahoj nr. 106, maart 1995) is het misschien wel aardig er op te wijzen dat er een verzameling van artikelen van Milena Jesenská, die zij in diverse Tsjechische bladen (o.a. Přítomnost, Národní Listy, Kmen) schreef, in Duitse vertaling is verschenen bij de uitgeverij Neue Kritik in Frankfurt. Het geeft een prachtig beeld van de sfeer in Wenen, Praag, de Duitse grensgebieden van de eerste Tsjechoslowaakse republiek, en de persoonlijke visie van deze bijzondere vrouw erop; ook op algemene zaken als literatuur en film.

Speciaal de moeite waard zijn de verhalen over de grensgebieden waar zij diverse reizen naar maakte, bijvoorbeeld hoe mensen met ontslag werden bedreigd uit hun werk (of erger), als ze niet de Nazi-partij wilden steunen. Het in de vorige 'Ahoj' genoemde "Duitsers tegen Duitsers, Tsjechen tegen Duitsers - en helaas Tsjechen tegen Tsjechen" is overigens een deel van een groter artikel "Anšlus nebude" (er zal geen Anschluss komen), dat in twee delen verscheen in "Přítomnost" (25.5.1938 en 1.6.1938).

Het boek bevat een grote fotobijlage van Milena met andere prominenten waaronder de literatuurcriticus Karel Teige, de (later omstreden) communistische schrijver Julius Fušík (neef van de blaasmuziek-componist van dezelfde naam), en karikaturen van de bekende tekenaars Adolf Hoffmeister (tekstschrijver van de kinderopera Brundibar) en V. Brunner.

Milena Jesenská "Alles ist Leben", Feuilletons und Reportagen 1919-1939. Verlag Neue Kritik, Frankfurt ISBN 3-8015-0192.

Hans Wallin.

Terezín

Vijftig jaar na 1945 verschijnen er in Nederland vele boeken die de Tweede Wereldoorlog als thema hebben. Temidden van al deze uitgaven vinden we ook een aantal titels waarin het concentratiekamp Terezín oftewel Theresienstadt in Tsjechië nader belicht wordt. Ik noem er een paar.

Zo wordt de geschiedenis van Terezín, het modelkamp van de nazi's, onder andere beschreven door **George E. Berkley**. Deze historie is verschenen als '**Theresienstadt**' en werd uitgegeven door De Kern. Prijs f 44,50.

Het culturele leven van Terezín staat centraal in het boek '**Muziek in Theresienstadt 1941-1945**' van **Joža Karas**.

De publicatie, geschreven op basis van archiefmateriaal en interviews met overlevenden, geeft een indrukwekkend relaas van het leven en de artistieke creaties van Joodse kunstenaars en wetenschappers in het kamp. Het boek laat zien dat er gecomponeerd, geacteerd, gemusiceerd, gezongen, geschreven en geschilderd werd alsof er geen dood bestond, of zoals een recensent van de Haagsche Courant het formuleerde 'alsof iedereen de nog resterende tijd zo intensief mogelijk wilde beleven'. Vier orkesten, talrijke kleinere ensembles, de kinderopera 'Brundibar', Victor Ullmann's opera 'Der Kaiser von Atlantis', strijkkwartetten van Hans Krása en Gideon Klein, om een paar memorabele groepen, creaties en personen te noemen; het maakte allemaal deel uit van Terezín.

In het kamp zaten ook Nederlandse musici, aan hen is in het boek een aparte beschouwing gewijd.

'Muziek in Theresienstadt 1941-1945' is vertaald door muziekhistoricus Theodore van Houten en Liesbeth van Houten. Verschenen bij Panta Rhei. Prijs f 32,50.

Reeds eerder uitgebracht (1980) maar het nogmaals noemen meer dan waard is het jeugdboek **'Ik heb geen naam'** van **Dagmar Hilarová**. Dit aangrijpende verslag van de ervaringen van de destijds vijftienjarige Hilarová die Terezín overleefde is gebaseerd op de door haar in het kamp gemaakte gedichten. De Nederlandse schrijfster Miep Diekmann verwerkte samen met Dagmar Hilarová de gedichten en mondelinge herinneringen tot dagboekfragmenten over het kampleven.

Het begin- en het eindverhaal van **'Ik heb geen naam'**: het afscheid van haar jeugdliefde voor haar vertrek naar Terezín en het weerzien waarbij ze moest kiezen voor hem of voor de jongen voor wie ze in het kamp liefde heeft opgevat zijn van de hand van Hilarová.

Geschikt voor jongeren vanaf circa veertien jaar. Uitgegeven door Leopold te Amsterdam. Van dit, met vele internationale prijzen gelauwerde boek zijn meerdere drukken verschenen. Zeer aanbevolen.

Tot besluit een gedicht van Dagmar Hilarová (gemaakt na haar verplichte bezoek aan een concert dat de nazi's lieten spelen om het buitenland in de waan te laten dat Terezín een gewoon werkkamp was, waar de werkers zich na hun werk konden amuseren zoals ze zelf wilden):

De Kapel

Zó - speelt de Kapel,
vrolijk, dat wel.
Hij speelt, want het moet
Vrolijk, is het parool
van de hoge heersers
met hún eerste viool.

Toch wordt elke noot
van elke stok
onder het strijken
een schot vol wrok;

een noot aan noot
een zweepslag: wraak
Muziek voor beulen
met beulensmaak.

Zó is de muziek -
machteloze prik.
Zó is de oorlog -
Kletterend blik.

Marijke van den Wijngaard.

Ontspanning in de ziekenbarak. Tekening van Malva Schalek.

Nieuw Tsjechisch tijdschrift

Bij uitgeverij ORBIS (Praag) is een nieuw tijdschrift verschenen dat in de Tsjechische, Duitse, Engelse en Franse taal te verkrijgen is. Het tijdschrift **"Landen van de Boheemse Kroon"** is niet alleen interessant voor in het buitenland wonende Tsjechen maar voor een ieder die belang stelt in Tsjechië.

De lezer wordt met tekst en een veelheid aan kleurenfoto's voorgelicht over kunst en cultuur, de schoonheid en rijkdom van de Boheemse en Moravische natuur, de kleurrijke volkskunst, muziek, literatuur, geschiedenis en theater-/filmkunst. Ook vindt men er interessante reportages en diepgaande artikelen in van musicologen, politici, natuurwetenschappers etc. Een fraai, op kunstdrukpapier, geheel.

Het tijdschrift verschijnt 6 maal per jaar, dus elke 2 maanden. Losse nummers kosten DM 6,50, een jaarabonnement (6 nummers) DM 39,-; de portokosten binnen

Europa bedragen DM 2,70 per exemplaar.
U kunt het bestellen/aanvragen bij
ORBIS
Vinohradská 46
120 41 PRAHA 2
Tsjechië.

"Midden-Europa in Beweging"

Het moment van mogelijkheden voor Europa, de uitbreiding van de zone van vrede en stabiliteit van West-Europa, lijkt haar einde te naderen. Het Europa van Vancouver tot Vladivostok verdeelt zich weer. Waar komt de grens van het 'Nieuwe Westen' en het 'Nieuwe Oosten' te liggen?

De komende jaren zal gesproken worden over uitbreiding van de Europese Unie (EU) en de Noordatlantische Verdragsorganisatie (NAVO). In ieder geval zullen de contacten met de Letten, Esten en Litouwers, de Roemenen en Bulgaren, de Polen, Tsjechen, Hongaren en Slowaken steeds intensiever worden: Midden-Europa beweegt naar het Westen. Maar wat er in de landen zelf gebeurt bepaalt het succes van samenwerking.

'Midden-Europa in Beweging' is een informatieve brochure van de Stichting Jason over ontwikkelingen in Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Estland, Letland, Litouwen, Roemenië en Bulgarije in het kader van hun mogelijke toetreding tot de NAVO en de EU. Het behandelt onderwerpen uit politiek en samenleving, gaat over regionale samenwerking, defensie en economische transformatie.

De brochure kan worden besteld door overmaking van F 7,50 (f 5,- voor Jason-abonnees) op (Postbank)giro 3561025, t.n.v. Stichting Jason in Den Haag, o.v.v. 'Midden-Europa in Beweging'.

WAT HET OOG STREELT

Expositie 'Getekend door Oorlog' naar Tsjechië:

In mei is in diverse theaters in Nederland de in Theresienstadt gecomponeerde opera 'Der Kaiser von Atlantis' te zien en te horen.

Bij deze activiteit heeft de Anne Frank Stichting een tentoonstelling van kindertekeningen uit Theresienstadt en het voormalige Joegoslavië samengesteld onder de titel 'Getekend door Oorlog'.

Een en ander in samenwerking met het Joods Museum in Praag en Unicef Nederland.

Er zijn plannen om van deze expositie een Tsjechische versie uit te brengen. Dit is technisch uitvoerbaar omdat de tentoonstelling in z'n geheel met de computer wordt opgemaakt. Getracht wordt om diverse Tsjechische steden met deze kindertekeningen 'aan te doen' om zo ook de kosten van het project te spreiden en het geheel financieel haalbaar te maken.

Om het draagvlak voor een Tsjechische versie te peilen worden Nederlandse gemeenten, stichtingen en instellingen die contacten met een stad in Tsjechië onderhouden en geïnteresseerd zijn (of denken dat hun Tsjechische partner dat is) in een dergelijke expositie verzocht dit kenbaar te maken bij de Anne Frank Stichting te Amsterdam. Tel. 020-5567178. Bij Levien Rouw, coördinator van dit project, is nadere informatie beschikbaar.

Marijke van den Wijngaard.

Haast u! Nog slechts tot en met 30 april kunt u de tentoonstelling **"Moraviae Nova: Comenius en de 17de eeuwse cartografie"** bezoeken.

Deze tentoonstelling is reeds meerdere malen hier ter sprake geweest en is zeer de moeite waard.

Comenius Museum, Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden-Vesting.

Tel. 02159-43045. Open: tot Pasen van 14 tot 17 uur, maandag gesloten.

Vanaf Pasen: dins- t/m zaterdag van 10 tot 17 uur; zon- en feestdagen van 12 tot 17 uur.

Twee vliegen in één klap. Eveneens in Naarden-Vesting, niet ver van het Comenius Museum, is een tentoonstelling te zien van geheel andere aard.

Bij Galerie Groll in de Turfpoortstraat 36a-38 kunt u tot en met 11 mei een tweetal exposities bewonderen, nl. glasobjecten van Jan Fisar en porseleinen reliëfs van Pavel Knapek. Uitgebreide informatie is te vinden in 'Ahoj' van maart jl.

Galerie Groll is open van woe. t/m vrij. 10-17 u., za. 10-16 u. en op afspraak. Tel. 02159-43701.

ALLERHANDE

Succesvolle veteranen naar Slowakije

Het veteranenelftal van SV Ommoord (Rotterdam) gaat op 29 april 1995 op reis naar Slowakije. Het elftal zal daar op uitnodiging van ex-Feyenoordspeler Griga zes dagen verblijven en een interland spelen tegen oud-Slowakije-spelers, waaronder Griga zelf. Eind vorig jaar waren de Slowaken op bezoek in Ommoord. Toen boekten de veteranen een verrassende 5-4 overwinning op de Slowaken. Het veteranenelftal van de SV Ommoord valt overigens toch op door opvallende prestaties. In de competitie staat het elftal maar liefst 7 punten voor op nummer 2 en gaat onbedreigd op het kampioenschap af. Verder is opvallend dat de topschutters Peter Simones en Jack Poos tot op heden maar liefst 82 goals voor hun rekening hebben genomen. (Bericht uit de Havenloods van 30/3/'95).

Internet

Wellicht zijn er onder de leden mensen die een aansluiting hebben op het Internet, het wereldwijde computernetwerk. Dit moderne communicatiemedium biedt de gebruiker werkelijk een schat aan informatie uit de hele wereld over zo'n beetje alles wat je maar kunt bedenken.

Ook de Tsjechen en de Slowaken zijn met hun tijd meegegaan en bieden veel actuele informatie gratis aan op het Internet. Een kleine greep uit het aanbod:

- Radio Praag verspreidt op werkdagen de tekst van hun korte-golf nieuwsbulletins van die dag, inclusief lokale weersverwachting en wisselkoersen. In vijf talen.
- Het Tsjechische Persbureau (ČTK) met zes maal per week een rapportage van de belangrijkste gebeurtenissen van de dag ervoor; tevens commentaren uit de landelijke dagbladen. In het Engels.
- Studenten journalistiek van de KU, die wekelijks de belangrijkste gebeurtenissen in Tsjechië van de afgelopen week beschrijven en commentariëren in hun 'Carolina-nieuwsdienst'. In het Engels en het Tsjechisch.
- Uitgebreide praktische informatie over Tsjechië, Praag en Slowakije. In het Engels.
- Uittreksels uit diverse recente Slowaakse dagbladen. In het Slowaaks.
- en nog veel meer.

Voor al de uitgebreide nieuwsvoorziening van ČTK vind ik zeer informatief. Nuttig voor iedereen die geïnteresseerd is in de Tsjechische actualiteit.

Als u geïnteresseerd bent en wilt weten waar deze informatie allemaal op te halen is, stuur dan een elektronisch postbericht naar Jeroen @rulgm0.LeidenUniv.nl en ik help u graag verder. Het zou immers te ver voeren alle technische details in deze 'Ahoj' uit de doeken te doen.

Jeroen Balkenende.

Softbaltoernooi voor dames

In het weekend van 21 t/m 23 april organiseert de Haarlemse softbalvereniging DSC'74 het 9e internationale softbaltoernooi voor dames. Dit toernooi wordt verspeeld op de velden van DSC'74 aan de Boerhavelaan te Haarlem (Schalkwijk). Het Tsjechische Nationale Damesteam doet aan dit toernooi mee. Nadere informatie bij mevr. A.J. Hoole, tel. 023-334612.

TOLK- EN VERTAALBURO OOST-EUROPA

*** V E R T A L I N G E N * T O L K E N ***

WESTEUROPEES	OOSTEUROPEES
Duits	Armeens
Engels (Amerikaans)	Bulgaars
Engels (Brits)	Ests
Frans	Georgisch
Italiaans	Grieks
Nederlands	Hongaars
Portugees	Lets
Spaans	Litouws
	Macedoons
	Oekraïens
	Pools
	Roemeens
	Russisch
	Servokroatisch
	Slowaaks
	Sloweens
	Tsjechisch
	Turks

Eigenaar: Drs. R. Kooijman

(beëdigd vertaler Russisch, Slowaaks, Tsjechisch, vertaler Engels en Joegoslavische talen)

Tel. 01820 - 19713 [na 10-10-1995: 0182-519713]

GSM 06 - 5314 0089

Zeer veel ervaring met (beëdigde en onbeëdigde) vertalingen en met tolken voor politie, justitie, bedrijven, overheidsinstellingen en partikulieren. Veel mogelijke taalkombinaties! Levering in WP5.1/6.0 DOS (ook per modem) of in Word 4.0 Apple Macintosh!

Klanten in België, Duitsland, Nederland, Slowakije en Tsjechië!

N.B. Indien u het antwoordapparaat hoort, kunt u een boodschap achterlaten. U wordt dan zeer spoedig teruggebeld, ook 's avonds en in het weekend! In dringende gevallen kunt u het GSM-nummer bellen.

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOSTEUROPEES (VER)TAALBURO

Hofpoldersingel 27
NL-2807 LW Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda: 1169.27968
Giro van de Rabobank: 34435

Tel./modem 01820-19713 [10-10-1995: 0182-519713]
Fax 01820-83448 [10-10-1995: 0182-583448]
GSM 06 - 5314 0089
Bankové spojenie: Rabobank Gouda č.úctu 1169.27968
K.v.K. Gouda: 38405 (Obchodná komora v Goude: 38405)

Fototentoonstelling "Václav Havel".

Een fototentoonstelling over Václav Havel, president van de Tsjechische Republiek, komt naar Nederland toe en is hier van af april 1995 t/m januari 1996. Het Tsjechische Centrum in Den Haag en de VNTS zullen deze foto's tentoonstellen en hebben hiervoor een aantal gemeentes benaderd.

De tentoonstelling bestaat uit 80 foto's, die de belangrijkste perioden uit het leven van Havel tonen: als arbeider, als schrijver, als medeoprichter van Charta 77, als onderduiker, als initiator van de vreedzame omwenteling en uiteraard als president van de Tsjechische Republiek.

De opening van de eerste tentoonstelling vindt plaats op 27 april in het gemeentehuis van Harderwijk. De opening zal, in aanwezigheid van de fotografen T. Němec en B. Holomíček, verricht worden door de Tsjechische ambassadeur dhr. Mihule.

Overigens zal op 25 april in Amsterdam de "World Press Photo" prijs uitgereikt worden aan Tomki Němec.

Fototentoonstelling in Harderwijk

Plaats : Gemeentehuis, Havendam 56
(parkeren op parkeerterrein Scheepssingel)
Duur : van 27 april t/m 27 mei
Toegang : gratis
Opening : op 27 april van 15.00 uur.

Hana Sugito

Vakantiehuis in Zuid-Bohemen.

Te huur: een vakantiehuis voor 4 personen, met tuin en garage, rustig gelegen in bos en aan rand van een meer.

Mogelijkheid tot zwemmen, vissen, fietsen en wandelen.

Centraal gelegen voor bezoek aan aan bezienswaardigheden in Zuid-Bohemen.

Voor informatie: tel. 035-850 921

TSJECHIE en SLOWAKIJE

WANDELVAKANTIES

met Tsjechische en Slowaakse gidsen
9 dagen of 17 dagen
OF

Individuele WANDEL arrangementen

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen
2de Walstraat 73, Nijmegen

Richer Systems

*Adviesbureau voor Informatica en Automatisering
Bemiddeling van Contacten met de Tsjechische Republiek
Tolk- en Vertaaldiensten*

Ervaring met handelsbemiddeling, selectie van geschikte partners en oprichten van joint-ventures op het gebied van confectie, textiel, informatica (hardware en software) enz.

Met behulp van een netwerk van meer dan 100 vertalers kan Richer Systems vertalingen verzorgen uit het Tsjechisch in het Nederlands, Engels, Duits enz. en andersom.

Voor verdere informatie contact opnemen met:

Richer Systems
t.a.v. dr. J. Chudáček
Populierendreef 218
2272 GZ Voorburg

Telefoon: 070 - 387 33 46
Fax: 070 - 386 50 13